

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF H O M E L A N D

Nr. 25 (2884) 2005 JUNE-BIRŽELIS 21 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS - LITHUANIAN WEEKLY • tevzib@pathcom.com • Nr. kaina - \$1

Politinė švytuoklė

Politika kaip virtuvės puodas – ką į jį įmesi, tą ir išsivirsi. Todėl kalbėti apie politiką tik kaip apie blogą ar nešvarų daiktą nebūtų tikslu. Net žalinga, nes tokiu neigiamu ar net pajuokiamu požiūriu atbaidomi žmonės, ypač jaunesnieji, kurie gal galėtų būti naudingi politiniame valstybės gyvenime.

BET kaip bekalbėtume, sėkmingai dalyvauti politiniame gyvenime reikia atitinkamo pasiruošimo – jeigu ne formalus mokslinis, tai bent praktiškas. Reikia ir tam tikro talento, kaip ir darbuotojams ypač tų sričių, kurios paliečia plačiąją visuomenę. Praktikuojamas kelias į politikos veikėjus paprastai eina per politines partijas. Ir ne nuo ko kito, o tik nuo jų ideologinių linkmių daugiausia ir priklauso pasiruošimas vienokiai ar kitokiai veiklai. Demokratinėse šalyse tarsi kokia švytuoklė, siūbuojanti iš kairės į dešinę, žymi valdžios rinkėjų politinę orientaciją, jų išprusimą ir įžvalgumą. Kadangi valstybių valdžios pirmiausia rūpinasi savo gyventojų socialine bei ekonomine gerove, to siekiama per sudarytas ir priimtas politinių partijų programas, kurios to paties tikslo siekdamos nurodo tik skirtingus būdus. Praktiškai, nesigilinant į įvairius partijų pavadinimus ir jų skelbiamus šūkius, daugelio šalių valdymas svyruoja tarp dviejų krypčių – kairės ir dešinės. Todėl atrodo, kad visiškai ir užtektų dviejų partijų, kas jau nuo seno priimta ir sėkmingai praktikuojama JAV. Kitose šalyse politinių partijų daugiau, o jau pokomunistiniuose kraštuose, įskaitant ir Lietuvą, pridėjo jų kaip grybų po lietaus. O tos partijos, partijėlės, kaip matome, tapo tik laiptais į valdžią. Šitokiais laiptais į valdžios viršūnes prilipo įvairaus plauko, patirties, sugebėjimų ar išsilavinimo darbuotojų – ir kilnesnių, ir grynų savanaudžių.

ŠIANDIEN Lietuvoje po penkiolikos nepriklausomo gyvenimo metų, šalia džiaugsmo ir laimėjimų, imta atidžiau tyrinėti, kokių klaidų padaryta, kas už jas atsakingas, kad šalies vidaus politika vis dar ieško savo veido? Štai žvelgdamas į pačią pradžią, seimo narys Rimantas Smetona teigia, kad „daug juodų dėmių ir skylių padaryta 1989-1990 m., nes okupacinio laikotarpio aukšti Sovietų Sąjungos veikėjai nebuvo atriboti nuo laisvos nepriklausomos Lietuvos valstybės kūrimo ir valdymo“... Ar galima buvo tai padaryti ir ar norėta tai daryti – paaiškinti galėtų tik tie, kurie tuo laikotarpiu kraštui vadovavo. Apie senuosius sovietinės kilmės vadovus ir naują demokratinę valstybę, kaip apie du nesuderinamus dalykus, jau ne vieną kartą buvo užsiminta spaudoje. Mėginta aiškinti, kad tuo gana kritiniu laikotarpiu nebuvo jokių demokratinei valstybei kurti pasiruošusių vadovų, o antra vertus, gyventojai balsuotojai buvo linkę labiau pasitikėti tais, kurie anksčiau vadovavo, o tie komunistai „atsivertėliai“, pasivadinę LDDP, buvę vieninteliai žinovai, kaip Lietuvą tvarkyti ir t.t. Girdi, nebuvę jokio kito pasirinkimo, nes politiniam darbui pasiruošusių, išskyrus marksizmo mokyklas baigusius, nebuvo. Priimant tai dėmesin, matyti kaip labai svarbu yra pasiruošti ir politinio darbo sričiai. Žinoma, tokių specialių mokyklų, kokias turėjo komunistinio skiepintojai ir platinotojai, demokratiniuose kraštuose nėra. Tačiau politinių bei visuomeninių mokslų studijos, aktyvus dalyvavimas politiniame gyvenime laisvo mąstymo žmogui jau yra gana gera mokykla ruošti s valstybei vadovauti. Reikėtų sveikinti jaunimą, kuris tokiam darbui ruošiasi. Č.S.

Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Algirdo 2-ojo pėstininkų pulko igulos šventovė Kauno Šančiuose 1930 metais. Po karo, antrosios sovietų okupacijos metais sugriauta
Nuotr. S. Sajausko

Širdis, pilna nerimo

Kauno arkivyskupo SIGITO TAMKEVIČIAUS žodis Lietuvos seime
birželio 14 dieną prisimenant sibirinius trėmimus

Prieš septyniolika metų birželio mėnesį važiuavau į Sibiro tremtį. Galėjau ir nevažiuoti. Tuometinė LTSR prokuratūra pasiūlė parašyti kuklų prašymą – pažadą ateityje neužsiimti vadinamąja antisovietine veikla – ir pažadėjo laisvę. Buvau įsitikinęs, kad tai darydamas išduosiu tiesą, Tėvynę ir Bažnyčią, todėl prisiėmiau tremtinio dalį. Toje tremtyje pasitikau Lietuvos Atgimimą. Anuomet žvelgiant į Lietuvą iš Sibiro, ji atrodė nuostabiai graži ir brangi. Su toloma, bet širdžiai artima Tėvyne būčiau galėjęs sugretinti tik motiną.

Dabar Tėvynė yra ne mažiau brangi, tačiau širdis pilna nerimo. Tikriausiai ne tik mano, bet visų tremtinių bei geros valios tautiečių. Keista savijauta – tarsi stovėtum prie sunkiai sergančios motinos, nežinodamas, kaip jai padėti. Tarsi nematoma demono ranka Tėvynėje būtų sujaukusi viską: protus, širdis, moralę, žmonių svajones ir Lietuvos ateities viziją.

Lietuvos vaikai, perėję Gulagus ir Sibirą, šiandien ne tiek kenčia dėl asmeninių netekčių, prarastos sveikatos, sugriautų sodybų ar valstybės dėmesio stokos, kiek dėl draskomos, alinamos ir į moralinę bedugnę stumiamos Tėvynės. Šią valandą tikrai nesinori dejuoti ar ką nors kaltinti: šimtus kartų esu kalbėjęs, kad Lietuvai reikia ne verkšlentojų, bet darbininkų, nebijančių darbo naštos ir prakaito. Tai tiesa, bet kaip pradėti Lietuvos ateities kūrimą, jei nėra pamatų, jei aplinkui, kur akys užmato – nuo prasigėrusio kaimiečio lūšnos iki seimo ir vyriausybės rūmų – driekiasi moralinė pelkė.

Daug amžių Lietuva vadovavosi Dekalogu; jis buvo mūsų partizanų, kalinių ir tremtinių sąžinė, ir tuomet visiems viskas buvo aišku: kur niekšybė, o kur didvyriškumas. Šiandien Dekalogą bandoma pakeisti žiniasklaidos apklausomis; girdi, visuomenė turi nuspręsti, kas moralu ir kas ne, ką liaupsinti, o ką pasmerkti. Tarsi niekas nežinotų, kad visuomenės nuomonę galima formuoti, – reikia tik pinigų. Kas amžiais buvo nuodėmė ir gėda, dabar tampa vos ne mados

viršūnė, kuria žavėtis raginamas mūsų jaunimas.

Kartais ateina mintis: o gal anuomet Sibire buvo daugiau laisvės? Bent jau aiškiai buvo suvokiama, kas yra laisvė. O dabar tyro kažkoks laisvės pakaitalas, pasak popiežiaus Benedikto XVI, pseudolaisvė, kuri uždeda nematomas grandines. Argi laisvės reikia tik tam, kad skriaustum silpnesnį, terštum aplinką, niekinatum Tėvynės veidą? Ar ne laisvės išniekinimas, kai valdžios vyrai nežino, į kokį lygį turi būti „iškelta moralumo kartelė“, kai apgaulė garsiai pavadinama gudrumu? Nelemtų pavyzdžių prisižiūrėjusi, Lietuvos nelaimei auga pinigų garbinanti karta, besišaipanti iš meilės Tėvynei ir iš tų, kurie už ją kentėjo. Kam bus reikalingi Valdovų rūmai, jeigu mumyse tūnos vergas, trokštantis duonos ir žaidimų, tačiau nesuprantama, kas yra garbė ir sąžinė?

Šiandieninėje Lietuvoje kasdien su skausmu stebiu žmones, besigrumiančius dėl pinigų, žemės sklypų ir sotaus gyvenimo. Ant šito Mamono altoriaus paaukojama viskas, kas šimtmečiais buvo brangu lietuvių širdžiai. Ko tuomet vertas žmogaus gyvenimas? Prieš šimtą dvidešimt metų rusai klasta suėmė ir pakorė 74-erių metų čėčėnų pasipriešinimo kovos vadą Umą Dujevą. Jam su virve ant kaklo laukiant mirties, vienas vietinis išdavikas kalbėjo: „Kam tu kovojai už laisvę, juk žinojai, kad rusai galingesni? Štai tu mirsi, o aš gyvensiu“. Uma Dujevas jam atsakė: „Aš tai mirsiu pakankamai pagyvenęs laisvėje, nes visą gyvenimą tarnavau Dievui ir savo tautai. O ką tu nuveiksi per likusį niekingą gyvenimą? Dar suvalgysi vieną didelį maišą kukurūzų ir užpildysi vieną tualetą duobę“.

Lietuvą branginusių kalinių ir tremtinių vardu linkiu tautiečiams seime ir vyriausybėje, universitetuose ir mokyklose, miestuose ir kaimuose prisiminti to žilagalvio čėčėno priešmirtinius žodžius. Jis mirė laisvas. Jis nenorėjo beprasimio, nors ir sotaus gyvenimo nelaisvėje. Tik tokie žmonės gali kurti ateitį. Taip pat ir Lietuvos ateitį.

Šiame numeryje

Širdis, pilna nerimo - 1 psl.

Kelias laisvėn - Kalniškėje tiestas - 2 psl.

Europos sąjunga ir Lietuva - 3,5 psl.

Mindaugo krikšto menkinimas - 4 psl.

Kanada kitų šalių akimis - 4 psl.

Solistas Baras - sukaktuvėninkas - 7 psl.

Žurnalistika, istorija, beletristika - 8 psl.

Rengiamės Dainų šventei - 9 psl.

Drobėse išausti paveikslai - 9 psl.

Kolegija, seminarija ar bendrabutis? - 10 psl.

Pradžią šaltame rūsyje - 11 psl.

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Rd., Mississauga, ON L5C 1T3 Canada.

Tel. 905 275-4672 • FAX 905 290-9802

E-mail: tevzib@pathcom.com • www.tzib.com

Agreement No. 40012376 PAP Registration No. 09408. CPM 1001760.
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai".
REDAGUOJA: vyr. red. prel. dr. Pr. Gaida, R. Sakalaitė-Jonaitienė,
 Č. Senkevičius, techninė red. V. Tumosienė. Metinė prenumerata - \$50, rė-
 mėjo - \$60, garbės - \$70. Oro paštu į užjūrius - \$170, paprastu paštu - \$60.
 Amerikoj - JAV dol.

Keičiant adresą kreiptis į "TŽ" administraciją. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland) is published weekly by the Lithuanian Canadian R.C. Cultural Society "Žiburiai", Inc.

Subscriptions: regular - \$50, patron - \$60, sponsor - \$70 per year. Airmail overseas - \$170, regular mail overseas - \$60. US subscriptions are payable in US funds. Printed in Canada. ISSN 0040-4063.

Return undeliverable Canadian addresses to Circulation Dept. at mailing address given above.

We acknowledge the financial assistance of the Government of Canada, through the Publications Assistance Program (PAP), toward our mailing costs.

RELIGINIAME GYVENIME

Lietuvoje plintantis okultizmas kelia vyskupų susirūpinimą, rašo savaitraštis *The Catholic Register* (2005.VI.12). Kardinalas Audrys Bačkis spaudos konferencijoje gegužės 19 d. teigė, jog tai yra dvilypis rūpestis. Gausėja kalbos apie pranašautojus ir aiškiaregius, daugėja būrimo salonų, parapsichologų kabinetų, šamanų kursų ir televizijos laidų apie okultines praktikas. Okultizmas ardo įprastus visuomenės vertybinius pagrindus, trukdo kliautis žmogiška patirtimi ir sveiku protu, yra nesuderinamas su katalikų tikėjimu. Antra, prietarin-gumas, magija ir raganystė yra visuomenei pavojingi ir todėl, kad griaua asmeninę iniciatyvą ir savim pasitikėjimą bei solidarumo sąsajas. Savo lais-ke tikintiesiems Lietuvos vyskupai tvirtino, kad naudojant priemones kaip horoskopus, okultizmą praktikuojantys gali paversti žmogų marionete, atima iš žmogaus Dievo dovanotą laisvę spręsti, pasirinkti, kuri neatsiejama nuo atsakomybės už savo veiksmus. Dalyvavimas ritualuose, kuriuos organizuoja šamanai iš Rusijos, kenkia žmogaus dvasiniam dorumui. Vyskupai lais-ke primena, jog "tiek ypatingų atgamtinių galių prisiskyrimas sau ir mėginimas jomis veikti kitus, tiek lengvatikystė, naudojimas magų paslaugomis yra sunki nuodėmė".

Prelato Mykolo Krupavičiaus įamžinimo iniciatyvinę grupę susirinko gegužės 6 d. Kauno savivaldybės patalpose, svarstė prelato atminimo įamžinimą, minint jo 120-ąsias gimimo ir 35-ąsias mirties metines. Numatyta išleisti lankstinuką apie jo nueitą gyvenimo kelią bei jo esminius nuopelnus Lietuvai ir Bažnyčiai. Siūlyta sukurti tinklalapį, informuojantį apie jo įamžinimui skiriamus renginius, apie jo gyvenimo bruožus. Liepos mėnesį Lietuvos krikščionių demokratų Jaunimo sekcija organizuos dviračių žygį prelato nueitais keliais, aplankytose vietose vyks renginiai ir bus platinama informacija apie jo veiklą. Bus nagrinėja-

mas jo archyvas, ieškoma lėšų išleisti jo monografijai ir sukurti filmui apie jį. Siūloma imtis priemonių prel. M. Krupavičiaus vardą suteikti gatvei Kaune ir bendrojo lavinimo mokyklai. Aptartas prelato palaikų perkėlimo į Lietuvą klausimas.

Popiežiaus Jono Pauliaus II atminimui Kanadoje birželio mėnesį išleidžiamos dvi monetos, sukurtos dailininkės Susan Taylor. Abiejose monetose popiežius vaizduojamas dešine ranka teikiantis laiminimą, kaire – laikantis popiežišką lazda. Aukso moneta, 75 dolerių vertės, išleista 5,000 tiražu. Sidabrinės monetos vertė - 10 dolerių. Kanados karališkoji kalykla, skelbdama sprendimą išleisti monetas, teigė, jog Jono Pauliaus II įnašas pasaulio įvykių raidoje buvo itin reikšmingas. (TCR- The Catholic Register)

Popiežius Benediktas XVI birželio pradžioje paskatino dvasiškius skirti didesnę dėmesį sunkumus išgyvenantiems sutuoktiniams. Savo kalboje jis pabrėžė Bažnyčios mokymą, kad vyro ir moteris santuoka yra vienintelė, sudaranti teisėtą pagrindą šeimyniniam gyvenimui. Šv. Jono laterano bazilikoje metiniam suvažiavime susirinkusiems Romos vyskupijos nariams jis aiškino, kad santuoka nėra tik atmetinė sociologinė struktūra, bet atspindėjimas tiesos apie žmogų, gyvenimo prasmę ir žmogaus ryšį su Dievu, kuris jį sukūrė iš meilės ir dėl meilės. Ištikimybės pažadas visam gyvenimui ir atvirumas šeimos sukūrimui taip pat yra žmogaus tapatybės atspindys, kaip neišskiriamos kūno ir dvasios sąsajos.

Kelias laisvėn – Kalniškėje tiestas

ANTANINA
URMANAVIČIENĖ

Nuo 1989 m. Kalniškės mūšio vietoje vyksta renginiai kovojusiems partizanams su okupacine kariuomene atminti.

2005-jų metų gegužės 14 d. legendinio Kalniškio mūšio minėjimas prasidėjo Simno šventovėje Mišiomis už žuvusius didvyrius, ryšininkus, nukankintus kalėjimuose.

Po lietingų dienų gegužės 14-oji buvo šviesi, saulės pilna, paraginusi žmones į renginį. Pagerbti kritusių ginklo brolių su vėliavomis šventovėje išsikiavo partizanai, šauliai, ryšininkai, atvyko Alytaus miesto Adolfo Ramanausko-Vanago ir Panemunės vidurinių mokyklų auklėtiniai su savo istorijos mokytojais. Kunigas pasakė gražų pamokslą, primindamas, kad Dievas sutvėręs laisvą žmogų.

Okupavus Lietuvą, didžiosios piliečių dalies širdyse atgijo savigarbos jausmai, o pareiga, ginti laisvę ir nepriklausomybę, tūkstančius dvidešimtmečių žemės artojų – gražiausią tautos žiedą nuvedė į miškus laisvės kovai.

Po šv. Mišių, pasibaigusios Lietuvos himnu, didžioji žmonių minia nužygiavo į Simno kapines pagerbti Kalniškės miške didvyrių žūties.

Netoli kapinių, prie mėlynakio Simno ežero, okupantai su pakalikais sribais, Simno turgaus aikštėn numestų ir išniekintų laisvės gynėjų kūnus suvertė duobėn. Mūšio 60-čiui atminti šioje vietoje pastatytas gražus paminklas, kuriame iškalti žodžiai: "Šioje vietoje 1945-1952 metais buvo užkasti Kalniškės mūšio ir kitose vietose nužudyti Lietuvos partizanų kūnai. Amžina garbė žuvusiems didvyriams". Kryžiaus autorius – Vladas Pavilionis. Paminklo iniciatorius Algimantas Paškevičius, dėkingas rėmiesiems finansiškai ir morališkai.

Lietaus išmirkyta Simno žeme ėjusi minia žmonių su vėliavomis jau trečioje vietoje, prie Simno ežero, pagerbė savo žuvusius didvyrius.

Automobiliai, autobusai vežė žmones į Kalniškės mišką. Čia 1945 m. gegužės 16 d. Kalniškės miške, esančiame Krosnos-Lazdijų plento kairiojoje pusėje, įvyko vienas pirmųjų ir didžiausių partizaninių mūšių Lietuvoje, čia su NKVD ka-

Simno kapinėse kalba Lietuvos konservatorių Lazdijų raj. skyriaus pirmininkas Artūras Margelis. Dešinėje stovi partizanų vado A. Ramanausko-Vanago dukra Aukšė

riuomenės 1-ojo Pabaltijo fronto 220-ujo pulku kovėsi Lakūno partizanų būrys. Jame buvo apie 100 vyrų. Kautynės truko visą dieną. Nelygioje kovoje žuvo 47 partizanai ir 400 iš fronto grįžtančių sovietinės armijos karių.

Žuvusiųjų partizanų kūnai buvo niekinami Simno aikštėje, užkasti jau minėtoje vietoje. 1988 m. perlaidoti Simno kapinėse. Partizanų rūpesčiu Kalniškės mūšio vietoje 1991 m. pastatytas paminklas.

Narsusis būrio vadas Jonas Neifalta-Lakūnas, gimęs 1910 m. Jis, Lietuvos kariuomenės karininkas, partizano dalį pasirinko 1944 m. Buvo Gedimino rinktinės Kęstučio grupės Lakūno kuopos vadas. Jis vadavo Kalniškės mūšiui. Žuvo vėliau, 1945 m. lapkričio 20 d. Buvo vedęs. Jo žmona Albina Griškonytė Neifaltienė-Pušelė, gimusi 1915 m. Mokytoja. Jai buvo patikėtos kuopos kulkosvaidininkės pareigos. Mūšio metu visą dieną iš eglės šaudė iš kulkosvaidžio. Priešo karys, ją pastebėjęs, nušovė.

Tyloje susikaupe žmonės pagerbė žuvusiuosius. Susirinkusiųjų širdis sudrebino 3 salvių garsai: "Už laisvę", "Už tėvynę", "Už Kalniškės didvyrius".

Prie paminklo padėtos gėlės, uždegtos žvakelės. Neužmirštas ir kryžius kalno papėdėje. Tai vieta, kurioje palaidotos po mūšio žuvusiųjų kūno dalys. Prie šio kryžiaus minėjimo metu partizanai, su karine apranga, stovėdami garbės sargyboje, pagerbė savo ginklo brolius.

Skambėjo partizanų dainos, sudėtos žeminėse, iš mūšio sugrįžus. Dainavo: Simno etno-

grafinis ansamblis, Lazdijų laisvės kovų ansamblis "Žilvitis", karininkų ramovės "Vilnelės" ansamblio dainininkai, Varėnos "Vilties" ansambliciai.

Minėjime dalyvavo ir kalbėjo garbingi svečiai: seimo narys konservatorius alytiškis Algirdas Vrubliauskas, partizanų vado Adolfo Ramanausko-Vanago dukra Aukšė Ramanauskaitė-Skokauskienė, Kalniškės mūšio dalyvis partizanas Alfonsas Juškauskas, Punsco valsčiaus viršaitis Vytautas Liškauskas, partizanų ryšininkė Onutė Bubnienė, Lazdijų rajono mero vicepirmininkas konservatorius Artūras Margelis, Varėnos politkalinį tremtinių vadovas Vytautas Kaziulionis, Lietuvos seimo narys Povilas Jakučionis, Alytaus miesto savivaldybės tarybos nariai konservatoriai Rimas Rakauskienė ir Pranas Jaciunskas, Alytaus m. politkalinį pirm. Rapolas Baliulevičius.

Gegužės 8-ąją Kalniškėje lankėsi prezidentas Valdas Adamkus. Žuvusiems už laisvę jis padėjo gėlių. Tą dieną prasmingas kalbas pasakė Jonas Kronkaitis, Algirdas Petrusėvičius ir kt. Su Lietuvos prezidentu Valdu Adamkumi ir jo žmona Alma Adamkiene atvyko seimo narys min. G. Kirkilas, seimo narys J. Karosas. Gėlių padėjimu prie paminklo pagerbė žuvusius už Lietuvos laisvę.

Lietuvos kariuomenės kūrėjų-savanorių sąjungos medaliais buvo apdovanoti pasižymėję žmonės, jų tarpe ir alytiškiai: Juozas Janulevičius, Juozas Mikutis, Rimantas Liegus ir Kazimieras Savičius.

Išniekintų partizanų užkasimo vieta ir paminklas. Kalba partizano dukra Asta Bagdanavičienė

Nuotr. autorės

Lietuvos karo lakūnų atsiveikimo nuotrauka, daryta 1940 m. birželio 15 d. Pirmoje eilėje trečias iš kairės - aviacijos vadas inž. brigados generolas Antanas Gustaitis, NKVD suimtas 1941 m. spalio 16 d. ir sušaudytas Butyrkų kalėjime Maskvoje. Nuotraukoje - šalia jo du sovietiniai politrukai (šviesesnė uniformom)

Nuotr. S. Sajausko

Europos sąjunga ir Lietuva

Prancūzai ir olandai atmetė ES konstituciją. Anglai nutarė negaišti laiko referendumais. Tą klausimą svarstantiems gali būti įdomus prieš pusę metų JAV spaudoje paskelbtas tuo klausimu straipsnis. Žemiau pateikiamas vertimas iš anglų kalbos straipsnio "Lithuania's EU Dilemma", išspausdinto JAV žurnale *THE NEW AMERICAN* 2004.XII.13 laidoje. Esą Rusijos baimė privedė prie to, kad Lietuva pirmoji patvirtino naująją Europos konstituciją. Tačiau jaučiama per visą Europą kylanti pasipriešinimo didesniam Europos suvienijimui banga

VILIUS BRAŽĖNAS

Europiečiams 2004-ji metai buvo pilni įvykių ir susijaudinimo. Prie Europos sąjungos (ES) padidėjimo dešimtimi naujų narių iš vadinamosios Vidurio Europos prisidėjo NATO prasiplėtimas, priimant septynis naujus narius. Abiejuose prasiplėtimuose buvo trys prieš tai sovietų okupuotos Baltijos valstybės - Lietuva, Latvija ir Estija.

Kai Baltijos valstybės įsijungė į NATO, visuose trijuose kraštuose prasiveržė įvykių šventimas su koncertais ir fejerverkais, kadangi įsijungimas išvadavo tas mažas tautas nuo Rusijos atviros agresijos baimės.

Baltijos valstybės turi labai rimtą pagrindą baimintis Rusijos dabartinio priešiško, nes Rusija grėsmingai kalba apie sovietų imperijos atstatymą. Net Rusijos gynybos ministeris prisidėjo prie kovinių parlamentarų ir strategų kalbų apie tokius planus. 1940-ųjų metų laikotarpyje sovietai ištrėmė apie 500,000 baltiečių į gulago archipelagą, į komunistinę kalinių sistemą Sibire. Nedaug kas išgyveno šią brutalią patirtį. Tuo pat metu Stalinas perkėlė į Baltijos valstybes šimtus tūkstančių rusų. Net šiandien tarp Latvijos ir Estijos gyventojų yra 25-30% rusų. Kiek geriau yra Lietuvoje, kur rusai sudaro apie 9% gyventojų. Didelė ir triukšminga rusų Baltijos kraštuose dalis yra artimi Rusijai ir jaučiasi esą rusai, o ne baltiečiai. Daug tarp jų yra ne tik rusų, bet ir rusiškų komunistų, siekiančių ne tik grįžimo prie rusiškos valdžios, bet ir prie sovietinio režimo.

Tokių rusiškų planų rimtumą įrodo įvykis specialiaame rusų keleivių traukinyje per Lietuvos teritoriją. Jame keleiviai suėmė traukinį lydžiusią Lietuvos pasienio policijos valdininkę, ją žvėriškai, iki sąmonės netekimo, sumušė ir jos kraują ant vagono sienos parašė: "Lietuva rusams". Žinoma, Rusijos vyriausybė nutraukė tyrimą. Kaip buvo prie to prieita?

Mažai kas Vakaruose žino, kad Lietuva turi bendrą sieną su (Rusijos valdomu) Kaliningrado rajonu, anksčiau vadinamu Koeningsberg (vokiškai) ir Karaliaučius (lietuviškai). Antrojo pasaulinio karo nugalėtojais sąjungininkai davė jį sovietų diktatoriui Josifui Stalinui. Dabartinis jo pavadinimas yra kilęs iš sovietų politbiuro aukšto nario ir vieno iš Stalino pagrindinių korikų Michail Ivanovič Kalinin pavardės. Lietuviai nori, kad tas regionas grįžtų į tikrąjį pavadinimą, bet kovingieji rusakaliai užsispyrę palikti komunistinį.

Nors susisiekimui rusai gali naudoti Baltijos jūrą, jie reikalauja ir atviro koridoriaus per Lietuvą, net kariniam transportui, kuris būtų Maskvos kontrolėje. Tokio reikalavimo atmetimą jie vadina Lietuvos "nedraugišku aktu". ES vadovai praktiškai yra pritarę Rusijos pageidavimams, užuot rūpinęsi teisėtu Lietuvos saugumo ir suvereniteto klausimais.

Lietuviai pagrįstai bijo rusų, nes prisimena kruvinas ir brutalias rusų okupacijas. Vienos okupacijos metu daug lietuvių žuvo nuo Raudonosios armijos rankos per užplanuotas skerdynes, panašias į neseniai vykusį kruviną "valymą" Kambojijoje.

Iš ugnies į keptuvę

Kadangi lietuviams grėse labai realus ir galimas pavojus būti vėl okupuotiems, jie įstojo į ES. Tas žingsnis galėjo pašalinti grėsmę patekti po komunistinės Maskvos batų, bet pakeitė komunistinę grėsmę pavojumi būti užimtiems Bruselio ES socialinio bloko, kurį buvęs Kremliaus caras Michailas Gorbačiovas, palankiai vertindamas, pavadino "Europiniu sovietu". Nors ES valdančioji komisija pastoviai apkarpo po jos skėčiu esančių valstybių valstybinį suverenitetą ir skelbia taisykles, kurios viršija kiekvieno krašto valstybinius įstatymus, Lietuva noriai įstojo į ES, siekdama papildomos apsau-

gos nuo pavojaus iš Rusijos.

Daugelis amerikiečių gal stebisi tokiais paradokais Europoje po "blogio imperijos" žlugimo. Kas nutiko, kad komunizmo pavojus tebėra toks tikras ir kodėl socializmas yra toks populiarus? Dalinį atsakymą galima rasti *Foreign Affairs* žurnalo 1994 m. lapkričio-gruodžio laidoje. Ten buvo paskelbtas straipsnis, parašytas vieno pagrindinių Britanijos laikraščių *The Spectator* redaktoriaus pavaduotojos Anne Applebaum. Straipsnio antraštė - *Komunistų kritimas ir pakilimas*. Antrinė antraštė: *Spėkite, kas valdo Vidurio Europą?* Straipsnis nurodo "kas atsitiko".

Jame Applebaum teigia, kad Vidurio Europą valdo daugiausia tie patys žmonės, kurie ją valdė sovietų laikais. Ir - kodėl? Vakarų, o ypač Amerikos, diplomatai Vidurio Europoje stengėsi padrašinti politikus, kuriuos jie manė esant antinacionalistais, ir atgrasė "dekommunizacijos pastangas". Vakarų diplomatai buvo nusistatę prieš politikus, kuriuos manė esant nacionalistais. "Tai vyko visame buvusioje sovietų bloke".

Ir vėl klausimas - kodėl? Ji sako, jog taip buvo elgiama todėl, kad "ir Rytuose, ir Vakaruose stebėtojai manė, jog buvusios komunistų partijos jau visiškai demoralizuotos, grėsmę sukelti Vidurio Europoje sudarė kiti - atsigavusios 1930-jo dešimtmečio stiliaus nacionalistų partijos". Ar tikrai taip ir buvo?

Kadangi Anne Applebaum tai rašė žurnalui, kurį leidžia pagrindinis globalistų klubas "Council on Foreign Relations (CFR)", yra pagrindo įtarti, kad autorė tepasakė "tiesą ir nieko kito, kaip tik tiesą". CFR nariai globalistai, kurie Antrojo pasaulinio karo metu ir po jo įtaigojo užsienio politiką, labai gerai žino "kas yra kas" pasaulio politikos kryžkelėse.

Nukelta į 5-tą psl.

SAVAITĖ LIETUVOJE

Gedulo ir vilties diena

Birželio 14 d. seime buvo iškilmingai paminėtos Gedulo ir vilties, Okupacijos ir genocido dienos, pagerbtos sovietinės okupacijos ir genocido aukos. Minint sovietinės okupacijos ir nekaltų gyventojų trėmimo metines, seimas priėmė rezoliuciją "Dėl sovietinės okupacijos Lietuvoje 65-ųjų metinių ir pirmosios masinės tremties sukakčių minėjimo". Joje išreikštas susirūpinimas dėl Rusijos pareigūnų nuomonės apie okupaciją, vyriausybė paraginta nuolat siekti okupacijos žalos atlyginimo, o Rusija - grąžinti išvežtus KGB archyvus bei pagerbtas kultūros vertybes.

Iškilmingame posėdyje kalbėjo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro departamento direktorius Arvydas Anušauskas, kiti pareigūnai ir svečiai. Vidurdienį Nepriklausomybės aikštėje įvyko iškilmingas Valstybinės vėliavos su gedulo juostomis pakėlimas.

Atmintinų dienų sąrašė yra įrašyta birželio 14-oji - Gedulo ir vilties diena, birželio 15-oji - Okupacijos ir genocido diena. Parlamento galerijoje birželio 14 d. pristatyta Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro išleista monografija *Lietuva 1940-1990: okupuotos Lietuvos istorija*, taip pat atidaryta moksleivių darbų paroda tautos genocido tema.

Ministerių pasitarimas

Druskininkuose birželio 13-14 d.d. vyko už regioninę plėtrą ir vietos savivaldą atsakingų Latvijos, Estijos bei Lietuvos ministerių susitikimas. Jie aptarė galimybes sėkmingai panaudoti 2007-2013 metams numatytas Europos sąjungos investicijas ir formuoti bendrą Baltijos valstybių poziciją Europos ministerių susitikimuose.

Pareikšta, jog visoms trimis valstybėms svarbu didinti šalių konkurencingumą Europos mastu, gerinti socialinę ekonominę sanglaudą šalies viduje ir tobulinti bendradarbiavimo per vidines ir išorines sienas mechanizmus. Aptarti regioninio valdymo pertvarkymai persikirstant įgaliojimus tarp centrinio, regioninio bei vietinio lygio institucijų, teritorinis bendradarbiavimas per vidines ir išorines ES sienas bei vietos savivaldos plėtros klausimai.

Ragina atsistatydinti

ELTA-DELFI žiniomis, birželio 16 d. Vyriausiosios tarnybinės etikos komisija (VTEK) paskelbė, kad ūkio ministerio Viktoro Uspaskicho veiksmai, svarstant valstybinės reikšmės klausimus su Rusija ir priimant dalininkus į verslo informacijos centrus, sukėlė interesų konfliktą. Prezidentas Valdas Adamkus pareiškė, jog V. Uspaskichas pats turėtų atsistatydinti, arba būti pareikalauta jo atsistatydinimo. Ūkio ministeriui pasitraukus, manoma, kad

Darbo partijai bus proga paiegti, kad ji ne vieno žmogaus partija, nors sunku įsivaizduoti galimybę Darbo partijai toliau likti valdančiojoje koalicijoje.

URM Liuksemburge

Užsienio reikalų ministeris Antanas Valionis birželio 13 d. dalyvavo Liuksemburge vykusiame Europos sąjungos bendrųjų reikalų ir išorinių santykių tarybos (BRIST) susitikime. Vyko užsienio reikalų ministerių neformalus susitikimas dėl ES finansinės perspektyvos 2007-2013 metams, aptarti paskutiniai šį pusmetį ES pirmininkaujančio Liuksemburgo pasiūlymai deryboms. Pasirengta birželio 16-17 d.d. vykusiam Europos vadovų tarybos susitikimui, kuriame tartasi dėl finansinės perspektyvos ir Sutarties dėl konstitucijos Europai ratifikavimo. BRIST sesijoje taip pat aptartas birželio 20 d. Vašingtone įvyksiantis ES ir JAV vadovų susitikimas. NAGRINĖTA ir padėtis Artimuosiuose Rytuose, Vakarų Balkanuose, Uzbekistane ir ES santykiai su Kuba.

Emigracijos problema

Kaip rašo ELTA-LGTIC, birželio 15 d. Prezidentūroje vyko pasitarimas su atitinkamų institucijų atstovais emigracijos ir išeivijos klausimais. Prezidento Valdo Adamkaus nuomone, emigracijos problemos nereikia nei dramatizuoti, nei perdėti optimistiškai tikėtis, kad daugelis emigravusių lietuvių grįš į Lietuvą. Jis teigė, jog niekas emigracijos nesustabdys, ji vyko visais laikais, ir svarbiau kelti ekonominę gerovę Lietuvoje, rasti būdus su emigravusiais išeiviais palaikyti ryšius, negu juos vilioti atgal į tėvynę.

Užsienio reikalų ministerija yra parengusi pasiūlymą, kaip spręsti emigracijos ir išeivijos problemas, o Lietuvos tautinių mažumų ir išeivijos departamentui yra pavesta parengti ilgalaikę valstybės santykių su išeivija strategiją. Ją svarstant būtinas ir išeivijos atstovų dalyvavimas.

Daugiau karių misijoms

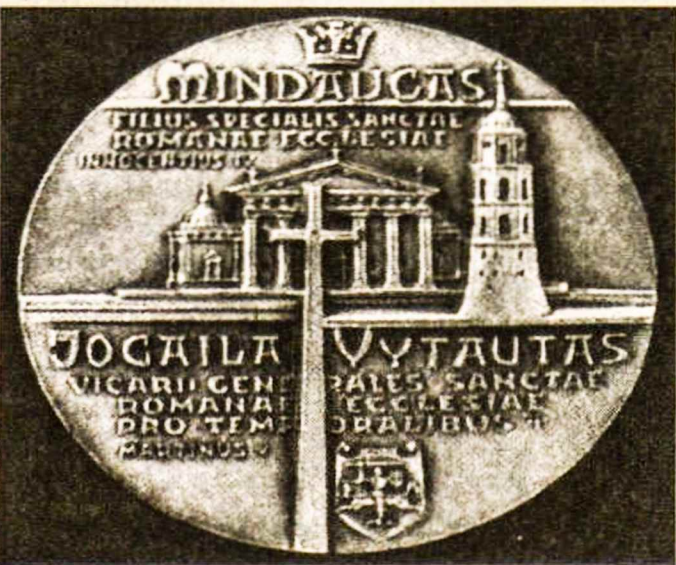
Lietuvos seimas pratęsė Lietuvos karių dalyvavimą tarptautinėse operacijose Balkanų, Centrinės ir Pietų Azijos bei Persijos įlankos apylinkėse bei padidino jų skaičių. Šiais metais - iki 350 žmonių, vėliau - 420. Krašto apsaugos ministerijos parengtam nutarimo projektui pritarė 76 parlamentarai (2 buvo prieš, 10 susilaikė). Lietuvos karių kontingento užsienyje padidinimas susijęs su pasirengimu vadovauti Afganistano Goro provincijos atkūrimo grupei. Šioje šalyje numatoma Lietuvos karių skaičių padidinti nuo 36 iki 90. Skaičiuojama, kad papildomos išlaidos vienam kariui metams sudarys apie 99,500 litų iš krašto apsaugos biudžeto lėšų. Šiuo metu tarptautinėse misijose Irake, Afganistane, Kosove bei Bosnijoje ir Hercegovinoje tarnauja 256 Lietuvos kariai. RSJ

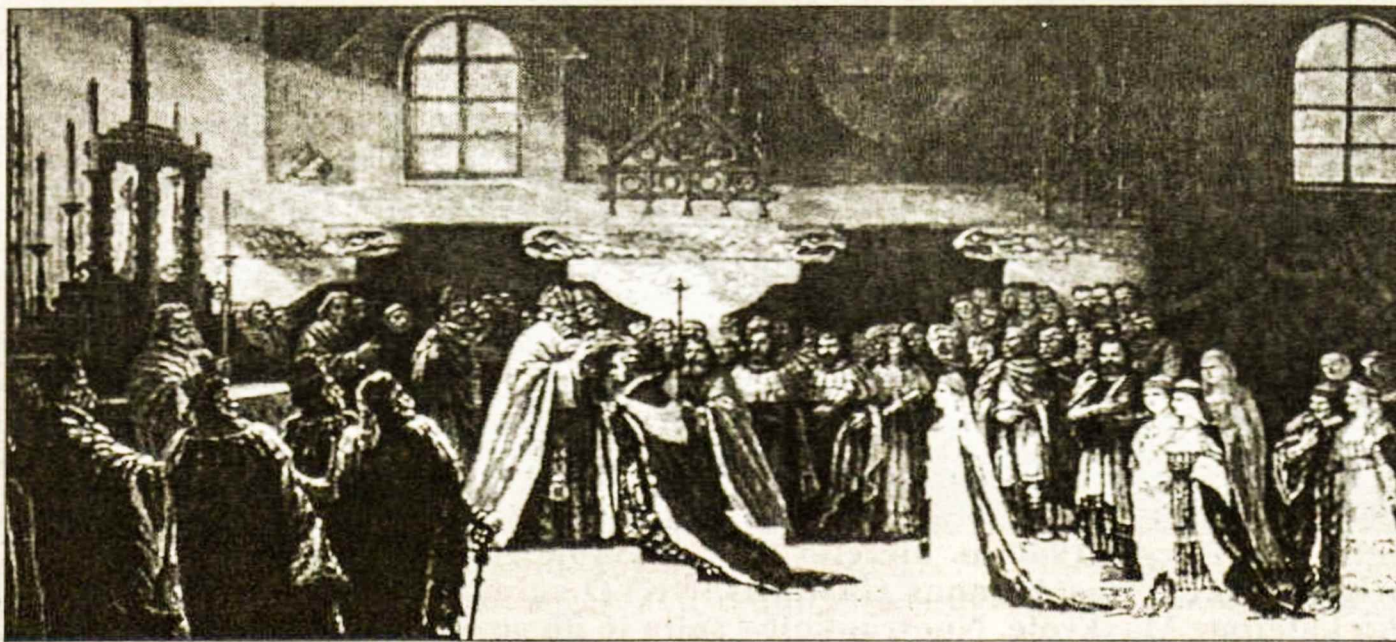
Mindaugo krikšto menkinimas

Kitataučiai ir kai kurie Lietuvos istorikai neigiamai vertina Karaliaus Mindaugo krikštą ir jį menkina. PROF. ZIGMAS ZINKEVIČIUS tai laiko istorijos klastojimu. Apie tai jis rašo savo leidinyje "Istorijos iškraipymai"

Lietuviai kitas baltų gentis pralenkė tuo, kad sukūrė galingą valstybę. Jos kūrimosi pradžią reikėtų sieti su nuolatiniais karo žygiais į kaimynų šalis, prasižėjusiais gana staigiai maždaug prieš dvi kartas iki Mindaugo ir šaltiniuose fiksuotas nuo 1183 m. Pasirašant sutartį su Voluine 1219 m. Lietuva dalyvavo kaip atskiras valstybinis vienetas, kuriam atstovavo 21 kunigaikštis, tarp jų ir Mindaugas. Po 18 metų tą pačią sutartį atnaujino jau vienas Lietuvos valdovas – Mindaugas. Taigi apie 1226–1236 m. jis galutinai suvienijo Lietuvą. Tapęs vieninteliu valdovu skubėjo krikštytis. Suprato šio akto reikšmę. Anuomet į Europos valstybių bendriją galėjo patekti tik krikščioniška šalis. Mindaugas buvo pakrikštytas kartu su šeima ir didikais greičiausiai 1251 m. pavasarį. Kiek lietuvių tada pakrikštyta, tiksliai nežinome. Popiežiaus Inocento IV bulėse ne kartą tvirtinama, kad Mindaugas buvo pakrikštytas "su dideliu skaičiumi pagonių". Rygos arkivyskupas Albertas vėliau nurodė skaičių – daugiau negu dvidešimt tūkstančių. Tai anieks laikams labai daug. Tada Mindaugas pastatydino mūrinę katedros bažnyčią ir apėrūpino vyskupo rezidenciją, užrašė jai žemių. Vilniaus pilių teritorijoje neseniai atrasti greičiausiai tų laikų mūro fragmentai. Mindaugas atkakliai reikalavo ir pasiekė, kad pirmoji Lietuvos vyskupija būtų pavaldi tiesiogiai Šventajam Sostui. Tada buvo steigiamos dar dvi vyskupijos. Stengiasi sudaryti savarankišką, tiesiogiai popiežiui pavaldžią Lietuvos bažnytinę provinciją. Mindaugo laikais Vatikanas traktavo Lietuvą kaip krikščionišką šalį. Tuomet įžiebta krikščionybės liepsna nebeužgeso. Po to visą laiką Lietuvoje buvo kunigų, vienuolių, veikė viena kita bažnyčia, išliko krikščioniška bendruomenė iki pat pakartotinio Lietuvos krikšto Jogailos ir Vytauto laikais. Tai rodo ne tik istorijos

Medalis trims Lietuvos valdovams, krikštijusiems Lietuvą ir Žemaitiją, atminti. Reversas. Skulptorius V. Kašuba

1253 m. liepos 6 d. Mindaugas buvo vainikuotas Lietuvos karaliumi. Nuotr. iš knygos *Gimtoji istorija*

šaltiniai, bet ir lietuviški poteriai, išlaikę neabejotiną pirmąjį krikšto vertimą iš vokiečių kalbos Mindaugo laikais elementus. Visa tai rodo, kad Mindaugo krikštas buvo Lietuvos krikštijimo pradžia.

Pasikrikštijęs Mindaugas siekė sukurti krikščionišką Lietuvos karalystę, atitinkančią to meto Europos valstybių standartus. Tuo tikslu 1253 m. popiežiaus nurodymu jis buvo vainikuotas Lietuvos karaliumi. Pagal viduramžių sampratą karalystė laikyta aukštesnio rango valstybe negu kunigaikštija.

Į pastarąją buvo žiūrima kaip į vasalinę šalį, o karalystė traktuota kaip visiškai suverenų kraštą, kurį turėjo valdyti popiežiaus nurodymu vainikuotas karalius. Toks Mindaugas ir buvo. Iš pagarbos kartais karaliais pavadindavo ir nekarūnuotus svarbios šalies valdovus (pvz., lietuvius Vytenį, Gediminą, Algirdą, Kęstutį, Vytautą), bet jų valdoma šalis nebuvo traktuojama kaip karalystė, valdoma popiežiaus pateptojo karaliaus.

Mindaugo krikštas ir karūnavimas buvo nepaprastos reikšmės Lietuvai įvykiai. Tai – Lietuvos atsivėrimas pasauliui, saviizoliacijos sulaužymas, tarptautinis mūsų šalies pripažinimas, pasiektas Mindaugo energinga veikla, nors jis ir susidūrė su daugybe sunkumų, kuriuos turėjo nugalėti.

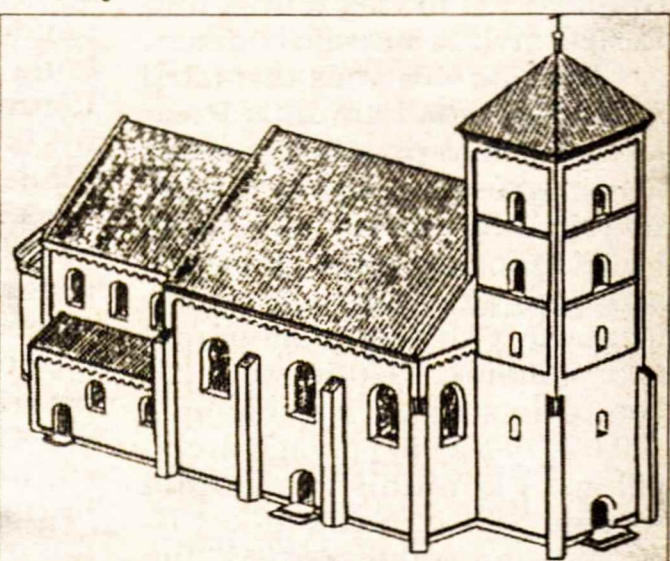
Svarbiausia, jis sukūrė Europos modelio Lietuvos valstybę, orientuotą į Vakarų pasaulį. Tai įvyko tada, kai Europoje kūrėsi klasikinės tautinės Prancūzijos, Anglijos, Ispanijos monarchijos, tarp kurių Mindaugas rengė vietą Lietuvai. Dėl tos savo veiklos kaimyninėse šalyse įsigijo daug priešių. Dar jam gyvam esant buvo visaip šmeižiamas: "brolžudys", "atsimetėlis nuo krikščionybės" (Vatikano dokumentuose atsimetimas neužfiksuotas) ir pan. Vėliau tų šmeižtų vis daugėjo: "jo krikščionybė

netikra" ir t.t. Mindaugo žeminimas, jo atlikto žygdarbio nevertinimas išsivyravo svetimųjų kuriamojoje Lietuvos istoriografijoje, ypač kai Lietuva buvo pavergta. Tik atgavus laisvę ir išsiugdžius savų istorikų, požiūris į Mindaugą ėmė kisti. Tačiau svetimųjų įdiegtos neigiamos nuostatos nelengvai išnyksta. Jos tebėra gajos ir dabar.

Ypač stengiamasi sumenkinti Mindaugo krikšto reikšmę. Kadangi paties fakto paneigti neįmanoma, tai siekiama jį ignoruoti. Neakcentuojama, jog tai buvo Lietuvos krikštijimo pradžia. Pirmasis bet kurios šalies valdovo krikštas paprastai laikomas ir tos šalies, tos tautos bei valstybės krikštu. Antai 988 metais laikomi Rusijos krikšto metais, nors tada buvo pakrikštytas Kijevo Rusios, taigi dabartinės Ukrainos, o ne Rusijos valdovas. Latvijos krikšto metais skelbiami 1186-ieji, nors tais metais lybių (ne latvių) žemėje, išskyrus Meinhardą, jo tarnus ir iš Vokietijos atvykusius pirklius, jokių krikščionių dar nebuvo, tik rengtasi krikštyti pagonis. O Lietuvoje 1251 m. buvo pakrikštytas tikrasis Lietuvos (ne kitos šalies) valdovas, tai įvyko pačioje Lietuvos valstybėje (ne kitur), kartu pakrikštyta daugybė pavaldinių. Tada krikščioniška tampančios Lietuvos vardas plačiai nuskambėjo per Europą. Tačiau trokštama visa tai "pamiršti". Daroma viskas, kad šį faktą užgožtų pakartotinis (antrasis) Lietuvos krikštas 1387 m., kuris vargu ar buvo gausėnis pakrikštytųjų skaičiumi, tačiau davęs pradžią nenutrūkstamai krikščionių valdovų eilei. Į padanges keliami Jogailos ir Jadvygos nuopelnai, nors pastaroji krikšto metu nebuvo net atvykusi į Lietuvą. Lygiai taip pat "pamirštama", kad Lietuva buvo karalystė. Traktuojama tik kaip kunigaikštija, kuri – vasalinė valstybė – ir turėjusi būti prijungta prie Lenkijos.

Siekiant pateisinti tokį elgesį, populiariai pasakojimai apie Mindaugo "netikrą krikščionybę" ir t.t. Ypač stengiamasi jį vaizduoti kaip nepaprastai žiaurų žmogų, susitepusį brolių krauju. Beje, nepatrauklus vaizduojamas ne tik Mindaugas, bet ir kiti senosios Lietuvos valdovai. Antai S. Lazutka jau pačiame pirmajame minėtosios knygos puslapyje rašo, kad Mindaugas sukūrė Lietuvos valstybę "išžudęs ir išblaškęs savo varžovus: brolius, brolėnus ir seserėnus", taigi "žmonių kančiomis ir krauju". Istorikas Lazutka, žinoma, negalėjo nežinoti, kad tokį žiaurų Mindaugą ir kitus senuosius Lietuvos valdovus vaizdavo tik tuometiniai Lietuvos priešai, ne draugiškai nusiteikę kaimynai rusai ir lenkai. Beje, jie patys savo valstybes kūrė kur kas žiauriau negu Mindaugas ir kiti Lietuvos valdovai, kurie prieš juos tėra nekalti avinėliai. Lietuvoje nebuvo nei tokių skerdynių, kaip, pavyzdžiui, Naugarde, kurį prijungiant prie kuriamos Rusijos valstybės buvo išžudyti beveik visi gyventojai, paprasti žmonės, ne kokie kunigaikščiai, nei Lietuvos valdovai kada nors užmušinėjo savo priešus bažnyčiose, kaip darė Lenkijos karalius Boleslovas II (Narsusis), nukirtęs galvą prie altoriaus mišias laikančiam šventajam Stanislovui (kurio vardą turi ir pats Lazutka).

Rusų ir lenkų istorikai šių ir panašių jiems nemalonių įvykių nelabai nori prisiminti, juo labiau juos dažnai minėti. O Lazutka ir panašūs į jį Lietuvos istorikai nuolat ir įkyriai kartoja, gieda seną giesmelę (svetimųjų išmokyta) apie Lietuvos didžiųjų kunigaikščių tariamą žiaurumą. Kieno užsakymu tai daroma ir kam norima įtikti, nesunku suprasti. Tikslas vienas – norima lietuviams įteigti mintį: štai kokia ji, toji jūsų garbinta ir nuo priešų ginta tėvynė ir valstybė; kraujas, smurtas ir praeiksmiai sudėti jos pamatuose, todėl be reikalo jūs didžiūojatės ir tebebranginate ją! Kovose su Mindaugu žuvo vienas ar du kunigaikščiai, keli buvo išvyti iš šalies. Beje, visa tai vyko tuomet, kai Mindaugas jau stovėjo Lietuvos priešakyje. Tokių faktų daugybę galima būtų prisirinkti ir kitų šalių valdovų biografijose, nes vidaus kovų ir kivirčų niekada ir niekur netrūkdavo. Bet pas mus tie faktai išpučiami ir įkyriai kartojami. Tai jau istorijos klastojimas.

XIII š. viduryje Mindaugo pastatyta mūrinė Vilniaus katedra

Nuotr. iš knygos *Gimtoji istorija*

Kanada kitų šalių akimis

Ištrauka iš kalbos, pasakytos Kanados ambasadoriaus JAV-bėse Frank McKenna, per metinę Kanados žurnalistų vakarienę Otavoje, š.m. birželio 3 d.

Nėra abejonės, kad Kanada šiuo metu yra šioje tokioje panikos stadijoje. Sunku nustatyti pagrindines priežastis: ar tai ledo ritulio žaidynių netekimo krizė, ar tai dabartinė politinės sferos aplinka, ar tai visai paprastai klimato nepastovumas.

Bet leiskite man pirmiausia pasidalinti perspektyvomis, sukauptomis gyvenant už Kanados ribų. Kai Jungtinėse Amerikos Valstijose mane už-

kalbina apie Kanadą, aš susidaru visiška skirtingą perspektyvą nuo tos, kurią susidaru sugrįžęs retkarčiais į Kanadą. JAV-jose turiu progų dalintis mintimis su įvairių šalių ambasadoriais. Kai jie su manim dalinasi savo susižavėjimais mūsų šalimi, mane kone pravirkdo. Kai aš bandau jiems aiškinti, kad mūsų valstybinės sveikatos draudos sistema toli gražu netobula, jie man atkerta: "Jūs neįsivaizduojate iki

kokio laipsnio jūsų sistema pažangi palyginus su kitų pasaulio valstybių sistemomis". Kai aš bandau jiems aiškinti, kad mūsų politinės institucijos šiuo metu svyruoja ir negaluoja, jie man sako, "Jūs neįsivaizduojate, kokie jūs kanadiečiai laimingi, kad galite drotis su politiniais skirtumais taikiai, užuot nesutarimų metu žiūrėdami į taikojamo šautuvo taikiklį".

Kai aš jiems kalbu apie kai

kuriuos kultūrinius iššūkius tarp mūsų gyventojų, jie man teigia: "Jūs nesuprantate, kaip neapskaičiuojamai jūs laimingi, kad sugebėjote įtraukti į jūsų nuostabią šalį visas etnokultūrinės bendruomenės su pilna laisve tęsti savo įvairias tradicijas. Be to jūs įveikėte suderinimą dviejų oficialių valstybės kalbų bendruomenės sudarydami sąlygas joms klestėti vieningoje Kanadoje. Jūs neįsivaizduojate, kokie jūs esate laimingi palyginus su bet kokia kita pasaulio šalimi".

Arba jeigu aš jiems kalbu apie JAV-jų ekonomiką, jie man primena: "Jūs neįvertinate savo ypatingos laimės gyvendami šalyje, kurioje gauti net

aštuoni iš eilės valstybinio biudžeto pertekliai ir kur valstybinis pensijos planas yra statistiškai užtikrintas sekantiems 50-čiai metų". Nėra šalies pasaulyje, kuri mums nepavydėtų mūsų valstybės dabartinės finansinės būklės. Taigi nebūkite šiuo metu masiškai pesimistiški savo valstybės atžvilgiu.

Mes esame labai jauna tauta, tauta, kuri dorojasi su augimo simptomais. Mes esame tauta, kuri blogiausiu atveju dorojasi su tobulesnėm problemom negu bet kuri kita tauta pasaulyje.

Iš *The National Post* dienraščio, 2005 m. birželio 8 d. Iš anglų kalbos išvertė - Irena Ross

KANADOS ĮVYKIAI

Pokyčiai sveikatos draudoje

Visuotinį Sveikatos draudimą Kanadoje bandoma pertvarkyti. Norima, kad privatinės sveikatos draudimo įstaigos turėtų teisę siūlyti savo paslaugas lygiagrečiai su bendrojo sveikatos draudimo įstaigomis. Ligoniai, kurie yra priversti laukti išties mėnesius ar metus dėl organų persodinimo, aukštos technikos reikalaujančių patikrinimų ar operacijų, dabar galės tuos patarnavimus gauti per privatinę įstaigą, tačiau šių išlaidų bendrasis draudimas nepadengs. Asmenys galės pasinaudoti greitesniu patarnavimu sumokėdami už juos savomis lėšomis. Kanados medicinos draugija (CMA) yra patenkinta, kad bendrasis draudimas išsigys konkurentą. Anglijoje panaši sistema veikia jau daugiau kaip 20 metų. Ministras pirmininkas Paul Martin yra pakartotinai užtikrinęs visuomenę, kad tai nebus dvilypė sveikatos draudimo sistema. Vankūveryje (BC) jau įsisteigęs centras skelbiasi turintis net šešis naujausios technologijos operacinius kambarius ir medicininius įrengimus. Kanados sveikatos ministeris Ujjal Dosanjji pripažįsta, kad kai kuriais atvejais laukimo laikas ligonių aptarnavimui yra per ilgas. Praeitais metais sutarime su provincijomis buvo skirta 41 milijonas dol. sveikatos draudimo programai pagerinti.

Karo veteranai yra apskaičiavę, kad Kanados vyriausybė nuskriaudė juos daugiau nei penkiais milijonais dolerių. Iš 35,000 Antrojo pasaulinio ir Vietnamo karo nukentėjusių veteranų šiuo metu yra likę tik apie 1,000. Šiems veteranams, kurie buvo sužaloti karo metu ir grįžę negalėjo eiti tų pačių pareigų, kokias ėjo prieš išvykdamai į karą, buvo įsteigtas fondas, tačiau tas fondas buvo prastai prižiūrimas, ir veteranai prarado dalį kapitalo ir palūkanų. Byla sprendžiama Ontario Aukščiausioje teisme, o nukentėjusieji laukia papildomos kompensacijos.

Smarkios liūtys nusibiaubė Barrie miestą, apie 80 km į šiaurę nuo Toronto. Per porą valandų iškrito daugiau kaip 100 mm lietaus. Kai kurios gatvės buvo apsemtos daugiau nei vieno metro potvyniu, o nubėgantis vanduo nuplukdė ir apgadino ten patekusius automobilius. Ledų kruša ir stiprus vėjas padarė daug žalos apylinkės sodams ir daržams. Tuo pat metu Toronto peršoko iki šiol turėta oro taršos rekordą. 2000-siais anksčiau mirtimi nuo oro taršos mirė 1,900 žmonių, o šiemet jų gali būti net 5,800. Toronte policija jau pradėjo rašyti baudas (\$140) vairuotojams, kurie per ilgai vietoje stovėdami neužgesina mašinų variklių.

Paukščių gripas kaip Da-

moklo kardas kabo virš visos žmonijos ir bet kuriuo metu gali paplisti po visą pasaulį. Kanados sveikatos įstaigų manymu, šiame krašte galima tikėtis daugiau kaip 50,000 žmonių aukų, JAV – iki ketvirtio milijono ir kiek daugiau Europoje. Didžiausia grėsmė yra tiems kraštams, kuriuose gyvenimo ir sanitarinės sąlygos yra žemo lygio. H5N1 virusai yra nenuspėjami, tad jų staigus prasiveržimas ir kontrolė yra labai sunki. Šiuo metu jis jau siaučia Azijoje.

Liberalų partijai priklausančiam parlamentarui Pat O'Brien paliko partiją ir tapo nepriklausomu parlamentaru. Pagrindinė priežastis yra "Bill C-38" – tos pačios lyties asmenų vedybų įstatymas. Jis jau prieš porą mėnesių ketino palikti partiją, tačiau ministeriui pirmininkui Paul Martin pažadėjus turėti tuo reikalu apklausą, jis liko partijoje. Pastebėjęs, kad ministerio pirm. pažadai nėra vykdomi, jis paliko liberalų partiją.

New Brunswick, Gagetown karinėje bazėje, Rytinėje Atlanto provincijoje rasta, kad ten buvo naudojami "purpuriniai" purškalai lapuočių augmenų naikinimui. Vietnamo ir Korėjos karo metu buvo naudojami "oranžiniai" purškalai, kuriuose buvo tris kartus mažiau dioksino, ir jie turėjo būti išimti iš apyvartos, nes buvo žalingi žmogaus sveikatai. Tikima, kad dėl tų žalingų medžiagų vartojimo šioje ir kitose karinėse bazėse, daugiau kaip 170 vieno pulko karių mirė nuo šių purškalo sukeltos vėžio ligos. Šie ir kitokių pavadinimų purškalai, buvo vartojami elektros linijų apsaugai, o kai kuriais atvejais ir pakelių, ypač geležinkelio valymui nuo augmenijos. Vyriausybė ir kariuomenės vadovybė yra spiriamos paskelbti jų cheminę sudėtį ir vartojimo vietas. Nukentėjusieji asmenys tikisi sulaukti kompensacijų.

Kanados ambasadorius JAV tikisi, kad JAV sienų apsaugos reikalavimai bus sušvelninti šias sienas kertantiems asmenims. Jis norėtų, kad dabartinė padėtis būtų ir toliau sekama, kur vien tik asmens gimimo dokumentas su vairuotojo kortele buvo pakankamas įrodymas legaliam sienos perėjimui. Nuo ateinančių metų pradžios, pagal naujai išleistus JAV reikalavimus, kanadiečiai privalės turėti galiojantį pasą, specialią "NEXUS" arba "FAST" kortelę. Tik 20% JAV ir tik apie 30% Kanados gyventojų turi pasus. Kaimyniniams kraštams, kurių kasdien per sieną pervežamų prekių vertė yra apie 1,4 bil. dol. ir atitinkamai didelis keleivių judėjimas, pagal naujus reikalavimus sukeltų daug sunkumų.

AKV

Lietuvos kariai Vilniaus Katedros aikštėje Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės dieną š.m. gegužės 15 d. Nuotr. A. Pliadžio

Europos sąjunga ir Lietuva

Atkelta iš 3-čio psl.

Jie žinojo tada, žino ir dabar, jog, kaip ir Amerikos patriotai, dažnai vadinami "nacionalistais", ir kitos tautos brangina savo nepriklausomybę, savo kultūrą, savo tautines tradicijas ir savo gyvenimo būdą. Ir tas nacionalizmas nebuvo palankus idėjoms aukštai sėdinčių Vakarų diplomatų, kurie rūpinosi pasaulinės vyriausybės sukūrimu. Dėl to globalistams buvo palankesnė oportunistinė raudonoji nomenklatura, sėdinti valdžioje Vidurio Europoje ir kituose pasaulio regionuose, negu tikri antikomunistiniai nacionalistai.

Ironiška viltis

Ironiška tai, kad buvę komunistai, kurie dabar yra valdžioje Vidurio Europoje, yra pamilę savo galią ir asmeninį turtą, jų įgytą Sovietų Sąjungos žlugimo metu, kai jie buvo tam palankiose pozicijose. Tuo būdu jie yra pasidarę savo rūšies kapitalistais ir bijo Rytų globalizmo. Jie nenori su Vladimiru Putinu dalintis turtu ir galia. Tai prisideda prie galimybės tokioms valstybėms, kaip Lietuva, atsisukti į Vakarus – saugumo vilties NATO ir ES narystėje.

Tačiau tas saugumas yra iliuzija. ES narystė atneš ilgalaikį sąmyšį Vidurio Europos tautoms, lygiai kaip ir kitoms ES narėms. Tai gali skambėti kaip paradoksas, tačiau naujieji Vidurio Europos nariai gali būti išgelbėjimu. Ką aš noriu tuomet pasakyti? Ogi manau, kad Lietuva ir kitos buvusios pavergtos tautos gali įstumti Europos valdančiąją komisiją į politinės lėptjūvės pjūklo dantis – ir nepalankius valstybinius referendumus. Tai galėtų sudaryti žymią užkardą užmojui globalistų, kurie suplanavo ir lipdė ES kaip pamatinį bloką jų numatyto pasaulinės vyriausybės pastato statyboje.

Tos 10 naujų Vidurio Europos valstybių į ES gretas įveda joms įgimtą nacionalizmą, savitumo vertę, kurią jaučia buvusios sovietų okupuotos tautos. Tautinė savimonė padėjo joms kovoti su Kremliaus netautinimo užmoju. Dešimties naujų ES narių jaučiamas jautresnis nacionalizmas gali užkrėsti "senas" tautas, kuriose prislopintas nacionalizmas, tai vienu, tai kitu jau yra iškilęs pa-

viršiun. Tai gali sudaryti nemažą problemą ES "tėvams". Lietuvoje, pavyzdžiui, yra pilna (neorganizuotų) patriotų, net tarp buvusių komunistų partijos narių, nusistačiusių išlaikyti tautinę valstybę. Tie patriotai žiūri į ES kaip į neišvengiamą, laikiną reiškinį ir yra nusistatę už tautiškumo teisę kovoti iš vidaus. Jie mano esą priversti įstoti, kad turėtų apsaugą nuo Maskvos.

Neseniai Lietuvoje įvykęs didelis persvara už naują ES konstitucijos sutartį parlamentinis balsavimas gali atrodyti kaip prieštaravimas tam, kas buvo pasakyta apie lietuvių nacionalizmą, bet tai nėra būtinai taip, kaip atrodo. Kaip ir kiekviename kitame žingsnyje per beveik 50 pastarųjų metų ES procese, tas balsavimas buvo apgaulės padaras. Tauta buvo užklupta ir apiplėšta jos vadovų, įtaigojamų Rytų ir Vakarų globalistų, kurie siekia centralizuotos nukriukščiotos ES, kaip didžiulio žingsnio į jų planuojamą pasaulinės valdžios utopiją. Tačiau yra pagrindo abejoti, kad ES vienapasaulininkai panaikinti Europos tautų istorinius skirtingumus. Amerikos patriotai prisidėtų prie Amerikos kaip "Amerikos" išlikimo, jei jie paremtų europiečių kovą už krikščioniškumą, už tautinę kultūrą ir nepriklausomybę. Rugpjūčio 29 d. ES vadovai susirinko Romoje pasirašyti naujos konstitucijos sutarties, kuri yra buvusio Prancūzijos prezidento Valery Giscard d'Estaing paslaptingų pastangų pasekmė. Tėnai, Romoje, kaip ir kiekviename buvusiam viršūnių susitikime, ES vienapasaulininkai skelbė, jog jie veda Europą į didesnę laisvę, saugumą, geroves, ir taip pat klaidingai tvirtino, kad naujoji konstitucija nesikišianti į narių valstybių suverenumą.

Tačiau kiekvienas, kas ryšis perskaityti 300 puslapių dokumentą, sutiks su pareiškimu, kurį padarė Belgijos min. pirmininkas Guy Verhofstadt *Financial Times* praėjusio birželio laidoje. "Konstitucija", – anot jo, – yra pagrindinis Europos federacinės valstybės akmuo". Jis tai pasakė pritariančiai, būdamas entuziastingas Europos "susiliejinimo" ir "integracijos" rėmėjas. Jis ir jo kolegos globalistai tikisi konstituciją

prastumti per patvirtinimo procesą, kol žmonės dar nėra suvokę jos tikrosios reikšmės. Buvęs Belgijos min. pirmininkas Jean-Luc Dehorene, kuris buvo konstitucinio suvažiavimo vicepirmininku, tai labai aiškiai patvirtino birželio 2 d. pokalbyje su *Irish Times*, kai konstitucija jau buvo paruošta: "Mes žinome, jog 9 žmonės iš 10 bus neskaityt konstitucijos ir balsuos pagal tai, ką politikai ir žurnalistai sako. Ir dar ne viskas: jei atsakymas bus NE, turbūt bus vėl balsuojama, kadangi būtinai turi būti TAIP".

Tad štai kokia "pasaka" apie ES "demokratiją". Tai reiškia, žinoma, kad ES vienapasaulininkai su panieka žiūri į "žmones", kuriems jie skelbiasi tarnaujant. Jeigu žmonės nepriartins jų machinacijoms, jie yra numatę pateikinti balsavimui, kol išprievartaus ar papirks pakankamai balsų. Vienok gera dalis ir ES palankios žiniasklaidos pripažįsta, kad esama plataus ir augančio pasipriešinimo ES konstitucijai visoje Europoje. Vis daugiau žmonių pradeda suvokti ką ji reiškia, ypač jų valstybinės nepriklausomybės srityje ir vis didėjančioje kasdieninio gyvenimo kontrolėje.

Euroskepticizmo augimas

ES 25 nariai turi patvirtinti konstituciją iki 2006 m. lapkričio 1 d. Lietuva (nemalonu pasakyti) yra pirmoji valstybė, ratifikavusi konstituciją. Tačiau tai nėra toks didelis laimėjimas globalistams, kaip ES propagandininkai norėtų mus įtikinti. Kaip anksčiau bandžiau aiškinti, Lietuvos balsavimas turėtų būti vertinamas galingų istorinių ir politinių veiksmų apimtyje. Lapkričio 11-sios parlamentinis balsavimas, manau, buvo daugiau dėl mažos valstybės desperatiško siekimo saugumo, negu dėl entuziastingo prisijungimo prie ES.

Kai stebiu Europos politikos kūrimą iš pirmos eilės sėdynės Vilniuje, iš Lietuvos sostinės, matau daug gerų reiškinų, rodančių augantį euroskepticizmą su sveiką tautinių sentimentų priedu. Esminis klausimas – ar tas pamažu kylas pasipriešinimas pakankamai susiorganizuos laiku sustabdyti gerai organizuotą ir stipriai finansuojamą grupuotę, kuri stumia Europos žmones į ES spąstus?

Gudijos prezidentas A. Lukašenka paskelbė įsakymą, pagal kurį Gudijos prezidentu gali būti tik asmuo, jau turintis bent 5 metų darbo šiose pareigose patirties. (Iš "Bernardinų")

MŪSŲ TĖVYNĖJE

IŠAUGO EKONOMIKA

Pirmąjį šių metų ketvirtį Lietuvos bendrasis vidaus produktas (BVP) išaugo 5.6% ir veikusiomis kainomis sudarė 14.735 bln. litų. Sparčiausiai (8%) pridėtinė vertė šiemet augo rinkos paslaugų veiklose, kurios sudarė 36.4% bendrosios pridėtinės vertės struktūros. Daugiau negu vidutiniškai augo viešbučių ir restoranų veiklos – 13.7%, mažmeninės ir didmeninės prekybos – 8.9%, transporto ir ryšių – 7.9%, finansinio tarpininkavimo – 6.5%, nekilnojamojo turto ir nuomos veiklos – 5.9%. Nors apdirbamosios pramonės įmonėse pridėtinė vertė išaugo 6.8%, bendrąjį augimą sulėtino elektros, dujų ir vandens tiekimo pridėtinės vertės smukimas 5.7%. Statybos įmonių sukurta pridėtinė vertė šiemet išaugo 4.7%. Sulėtėjo vidaus vartojimo augimo greitis ir galutinis vartojimas išaugo 4.7%.

NEBUS REFERENDUMO

Lietuvos seimas birželio 16 d. atmetė opozicinės Liberalų demokratų frakcijos siūlymą rengti referendumą dėl euro įvedimo. Siūlymas buvo pateiktas norint suteikti visuomenei teisę pareikšti savo nuomonę. Tautininkų sąjungos pirmininko Gintaro Songailos teigimu, Lietuvos valdžia negavo tautos mandato politinei Europos sąjungos centralizacijai, papildomiems suverenių teisių apribojimams, įskaitant ir valiutos atsisakymą. Lietuvos valdžios išipareigojimas prisijungti prie „eurozonos“ nereiškia, kad tai būtina padaryti artimiausiu metu, sakė jis. Spėjama, kad projektą bus mėginta dar kartą pristatyti seimo rudens sesijoje. Euro įvedimas numatytas 2007 m. sausio 1 d. Ministerio pirmininko Algirdo Brazausko teigimu, referendumo nereikia, įvedus naują valiutą kainos Lietuvoje nepašoks, tai numatyti leidžia aštri konkurencija tarp prekybos tinklų bei kitų valstybių patirtis.

BENDRI PAJŪRIO PROJEKTAI

Keturių Lietuvos pajūrio savivaldybės birželio 14 d. pasirašė plėtros strategijos „Quattro“ parengimo ir įgyvendinimo sutartį, skelbia LGTIC. Numatoma glaudžiau bendradarbiauti ekonomikos, paslaugų, turizmo ir kultūros plėtros srityse. Didžiausias dėmesys bus skiriamas transporto, poilsio sričių plėtrai, kultūriniam bendradarbiavimui. Bus kuriamas vandens turizmo prieplaukų ir uostelių tinklas bei skatinamas vandens transporto naudojimas. Bus siekiama skatinti bevariklio transporto diegimą pajūrio ruože, o savivaldybės derins savo veiksmus tiesdamos dviračių takus ir įrengdamos stovėjimo aikšteles. Bus plečiama kultūrinio renginių pasiūla, derinamas bendras renginių tvarkaraštis.

BAŽNYČIOS AUTORITETAS
„Spinter tyrimų“ atliktos apklausos rezultatai rodo, kad

47% Lietuvos gyventojų Katalikų bažnyčia yra moralinis autoritetas. Mažiausiai ją autoritetu pripažįsta 18-25 metų jaunimas, skelbia DELFI. Iš viso 70% Lietuvos gyventojų laiko save tikinčiais, dar 12% negali aiškiai apibrėžti savo santykio su tikėjimu. Daugiau tikinčių yra moterų, vyresnio amžiaus apklaustųjų. Katalikų kunigų trūkumą Lietuvos gyventojai pirmiausia sieja su kintančiomis visuomenės vertybėmis ir celibatu. Kitos dažniau įvardintos priežastys – mažėja katalikiško auklėjimo šeimose, mažėja tikinčiųjų skaičius.

KANADIŠKA STATYBA

Tarptautinė firma „Homburg“, kurios pagrindinė būstinė yra Kanadoje, ketina investuoti į statybą Šiaurės miestelyje Vilniuje. Bendrovė paskelbė statysianti modernų „Technologijų parko“ pastatą. Šiuo metu steigama įmonė „Homburg Valda“, atstovaujanti firmos interesams Lietuvoje. Šiaurės miestelio teritorija – 53 hektarai, ir joje per pastaruosius 6-7 metus vykusio aktyvi veikla. Pastatas dar nėra suprojektuotas, dar vyksta pasitarimai.

ANTSTOLIŲ DARBAS

Lietuvos antstolių rūmų duomenimis, Lietuvos gyventojai rimtai nereaguoja į jiems skiriamas nedideles baudas ir nepareigingai jas moka. Iki 200 litų siekiančios sumos pernai sudarė beveik pusę (43.8%) visų antstolių vykdytų išieškojimų. Tokios baudos dažniausiai skirtos už kelių eismo taisyklių pažeidimus, važiavimu visuomeninio transporto priemonėmis be bilieto, pažeidimus viešosiose vietose arba valstybei nesumokėtų mokesčių išieškojimu. Antstolių darbo statistika rodo, kad iki 200 litų sumų išieškojimas yra daug veiksmingesnis, negu didesnių sumų. Per 2003-2004 metus nedidelių sumų išieškojimo veiksmingumas siekė 30.29%, o vidutinis buvo 24.22%. Iš viso Lietuvos antstoliai pernai išieškojo 159.9 mln. litų skolų (44% daugiau, negu 2003 m.). Iš viso Lietuvoje pernai dirbo 126 antstoliai, vienas jų vidutiniškai išieškojo daugiau kaip 1.2 mln. litų.

TRŪKSTA VERTĖJŲ

Užsienio reikalų ministeris Antanas Valionis bei švietimo ir mokslo ministeris Remigijus Motuza Lietuvos aukštųjų mokyklų, rengiančių vertėjus ir filologus vadovams išplatino laišką, kuriame pranešama, jog per pirmuosius narystės Europos sąjungoje metus Lietuva sėkmingai įsitraukė į ES institucijų veiklą, tačiau vis dar susiduriama su lietuvių kalbos vertėjų trūkumu, kad dokumentai būtų tinkamai išversti ir kad sklandžiai būtų verčiama susitikimuose. Mokyklų vadovai paraginti rengti vertėjus, kurie išmanytų ES terminiją, galėtų užtikrinti kokybišką vertimą, o vertimo specialistai raginami dalyvauti Europos personalo atrankos konkursuose. RSJ

LIETUVIŲ TELKINIUIOSE

Los Angeles, CA

LABDAROS PIETŪS IR KONCERTAS. Losangeliečiai ir atvykę iš tolimesnių vietovių kaliforniečiai balandžio 17 d. rinkosi Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos salėje, kurioje birutietės rengė labdaros pietus. Į gausiai susirinkusius svečius, pavaduodama pirm. Alfonsą Pažiūrienę, kreipėsi įžangos žodžiu vicepirm. Danguolė Navickienė, kuri nupasakojo atliekamų šalpos darbus Lietuvoje ir dėkojo, kad visuomenė dosniai remia vargstančius tautiečius tėvynėje. Ji vadovavo ir tolimesnei programai.

Pakviestas invokaciją sukalbėjo svečias iš Lietuvos kun. Algirdas Kildušis, Žvirgždaičių par. klebonas. Tylos minute susikaupus pagerbtos mirusios šios draugijos narės. Perskaitytas Zuzanos Juškevičienės, LDK Birutės draugijos centrinio skyriaus Čikagoje pirmininkės, sveikinimas. Juozo Daimanto šaulių kuopos vardu pasveikino sekr. dim. vyr. leitenantė Irena Arienė.

Po to vyko koncertas, kurį atliko solistė Janina Čekanauskienė (Budriūnaitė), kilusi iš garsios muzikų Budriūnų giminės. Jai akompanavo muzikas Viktoras Ralys. Solistė atliko lietuvių ir kitataučių kūrinius. Pradėjo Los Angeles gyvenančios kompozitorės Giedrės Gudauskienės kūriniu *Pavasaris* (žodžiai Prano Lemberto). Toliau girdėjome *Mano rožė* (muz. Aleksandro Kačanausko), *Na, tai kas* (muz. Konrado Kavecko). Tada perėjo į kitataučių kūrybą, atlikdama *Ar prisimeni mane?* (muz. Sigmund Romberg), *Gėlių arija* (*Pasakykite jai, mieli žiedai*) iš operos *Faustas* (muz. Charles Gounod) ir *Habanera* iš operos *Carmen* (muz. Georges Bizet). Publikai smarkiai plojant, solistei buvo įteikta gė-

Solistė Janina Čekanauskienė ir jai akompanavęs muzikas Viktoras Ralys, atlikę programą balandžio 17 d. birutiečių labdaros koncerte Šv. Kazimiero parapijos salėje, Los Angeles

lių, o akompaniatorius muzikas V. Ralys gavo rožę ir dovaną uždaroje dėžutėje.

Pažymėtina, kad gen. garbės konsulas Vytautas Čekanauskas yra dažnas lietuviškų renginių lankytojas, kur jis turiningu žodžiu informuoja publiką, o Janina Čekanauskienė puikiais dainomis palinksmina susirinkusius. Po programos vyko vaisės. Česlovui Geštautui pritariant akordeonu, buvo dainuojama *Žemė Lietuvos* ir kitos patriotinės dainos. Ignas Medziukas

Demonstraciją prieš Marquette Parko lietuvių parapijos vadovybę viena iš organizatorių Bronė Barakauskienė piketo metu kalbasi su visuomenininku Algiu Regiu, kuris anksčiau yra organizavęs demonstracijas prieš Čikagos arkivyskupą, kovojant dėl lietuviškų kapinių
Nuotr. Ed. Šulaičio

Vaidas iš demonstracijos prie Švč. Mergelės Marijos gimimo parapijos šventovės Čikagos Marquette Parke, kur kovojama dėl šios parapijos lietuviškumo
Nuotr. Ed. Šulaičio

Hamiltono „Gyvataras“, dalyvavęs XXXV KL dienų koncerto programoje gegužės 22 d. Anapilyje, Mississaugoje. Grupė iškilmingai atšventė savo veiklos 55 metų sukaktį birželio 11 d. Hamiltone
Nuotr. D. Blynaitės

PĖDOS SPECIALISTAS

CHIROPODIST ROBERTAS NEKRAŠAS

- KULNO SKAUSMAI
- PĖDOS SKAUSMAI
- PIRŠTŲ DEFORMACIJOS
- NAGŲ DEFORMACIJOS IR GRYBELINIAI SUSIRGIMAI
- ĮAUGĘ NAGAI
- VIETINĖ NEJAUTRA IR CHIRURGINIS GYDYMAS
- SENIORŲ PĖDŲ PRIEŽIŪRA

- VAIKŲ EISENOS NESKLANDUMAI
- PLOKŠČIAPĖDYSTĖ IR EISENOS SUTRIKIMAI
- PĖDOS DEFORMACIJŲ TAIŠYMAS ORTOPEDINIAIS INDEKLAIŠ
- PRIIMAME VISUS PLANINIUS DRAUDIMUS
- STERILUS ĮRANKIAI

LIGONIUS PRIIMAME:

352 WILLSON ST.E., ANCASTER, Ont. TEL. (905) 648-9176

RE/MAX FOUR SEASONS REALTY LIMITED

Associate Broker, 67 First Street Collingwood, Ontario L9Y 1A2

Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamus, ūkius, žemes Wasagos, Staynerio ir Collingwoodo apylinkėse kreipkitės į

Angelė Šalvaitytė, B.A.,
pirkimo ir pardavimo atstovė.
Ji mielai jums patarnaus.

Nemokamas 1-888-657-4844
Darbo 705-445-8143

Elektroninis paštas: salvaitis@bmts.com
Tinklalapis: www.homesgeorgianbay.com

Solistas Baras – sukaktuvininkas

EDVARDAS ŠULAITIS

Gegužės 26 d. Čikagos pašonėje – Oak Brook miestelyje gyvenantis visuomenininkas, buvęs bankininkas, visuomenės veikėjas ir žymus solistas Stasys Baras (Baranauskas) šventė savo garbaus amžiaus sukaktį. Tą dieną jam suėjo 85-ri.

Gimęs 1920 m. Vilkaviškio apskrityje sukaktuvininkas dar Lietuvoje pradėjo dainavimo studijas, kurias tęsė pasitraukęs į Vokietiją. Kaip solistas debiutavo 1943 m. Kaune, o būdamas Vokietijoje su keliais kitais plačiai koncertavo Didž. Britanijoje (ten surengė apie 60 pasirodymų). 1949 m. atvykęs į JAV, nors pradžioje dirbo fizinį darbą, surengė daug koncertų Amerikoje ir Kanadoje. Kurį laiką tęsė dainavimo studijas Italijoje.

1958 m., laimėjęs I vietą *Chicago Tribune* dienraščio muzikos festivalyje, S. Baras staiga pagarsėjo ir gavo daug pakvietimų koncertams. Tada pasirodė su koncertais ne tik JAV, bet ir Kanadoje, Italijoje, Vokietijoje, Australijoje ir kitur. 1972 m. dainavo tarpt. muzikos festivalyje Austrijoje. Atliko pagrindines tenoro dalis. Čikagos lietuvių operos kolektyvo renginiuose 1966 m. įrašė 10 arijų plokštelę su Stuttgarto simfoniniu orkestru. S. Baras turėjo geresnes sąlygas dainavimui, kai 1958 m. atėjo dirbti "Standard Federal" banke, o nuo 1983 m. buvo to banko tarybos direktoriumi.

Plačiai reikšėsi ir visuomeninėje veikloje ypač Lietuvių fondo vadovybėje. 1982-85, 1988-91 metais buvo LF tarybos, o vėliau ir LF valdybos pirmininku. Iš aktyvios veiklos LF vadovybėje jis pasitraukė tik 2004 m., kai stipriai sušlubavo sveikata. Ši pavasarį per 2005 m. LF narių visuotinį suvažiavimą už ilgalaikį darbą Lietuvių fonde jis gavo specialų žymenį.

2000 m. Lietuvių muzikos akademija S. Barui suteikė garbės daktaro vardą. 1999 m. jis buvo apdovanotas Lietuvos DK Gedimino III laipsnio ordinu.

1995 m. jis įsteigė nuolatinę tūkstančio JAV dolerių premiją geriausiajam Lietuvos muzikos akademijos Dainavimo katedros studentui.

Stasio Baro pavardė figu-

Tai buvo jo geriausias pasirodymas visoje jo ligšiolinėje operos karjeroje tiek vokališkai, tiek sceniškai. Galima tarti, kad Stasio Baro vaidmuo sudarė stipriausią išpūdį, išsineštą iš viso šių

Visuomenininkas, solistas STASYS BARAS kalbasi su adv. A. Kėželiu. Šalia sukaktuvininko - žmona Elena Ntr. Ed. Šulaičio

ruoja *Sugrįžimai* vardu pavadintame muzikos festivalyje. Šiame šis festivalis buvo baigtas gegužės 13 d. Lietuvos valstybinėje filharmonijoje. Čia dainavo dainininkų konkurso S. Baro premijai gauti laureatai, taip pat kitos JAV mirusios žymios solistės Vincės Jonuškaitės-Zaunienės dainininkų konkurso laureatės.

Šio festivalio programiniame leidinyje S. Baras yra vadinamas vienu žymiausių lietuvių tenorų ir visuomenės veikėjų. Čia, be to, pažymėta, kad Čikagos Lietuvių operoje jis dainavo 44 operos spektakliuose, iš jų 14 – lietuvių kompozitorių.

Apie sukaktuvininko atliktus vaidmenis ČLO kolektyvo renginiuose galime paskaityti palankius kompoz. Vl. Jakubėno kritikos žodžius Lietuvoje išspausdintoje (1994) knygoje *Vladas Jakubėnas – straipsniai ir recenzijos*.

Aidų žurnale (1963 m.) apie tais metais ČLO surengtas *Cavallerija Rusticana* ir *Pajacų* operos premjeras rašoma: "Stasys Baras atliko pirmąjį svarbumo roles abiejose operose: Turiddu *Cavallerijoje* ir Canio *Pajacuose*."

metų Čikagos lietuvių operos pastatymo. Jo balsas skambėjo ypač lygiai ir laisvai... Stasio Baro šių metų pasirodymas buvo vertas didelio profesionalaus teatro scenos".

Panašių spaudos atsiliepimų, lietuvių ir amerikiečių, buvo ne šimtai, o tūkstančiai. Reikia tik nujauti, kaip aukštai sukaktuvininkas būtų iškilęs tarptautinėje plotmėje, jeigu jam ten likimas būtų lėmęs pasirodyti.

Tie muzikos žinovai Lietuvoje, kurie S. Baro negirdėjo, o šiandien klausio jo muzikinių įrašų, gailisi, kad tada Lietuvą ir išėjęs skyrusi geležinė uždanga neleido tėvynėje gyvenusiems tautiečiams grožėtis S. Baro balsu.

Arizona, JAV

AMERIKOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ gyvena Arizona valstijoje! Phoenix ir Tucson miestuose vyksta socialiniai ir kultūriniai subūvimai. Besidomintys prašomi kreiptis į Arizonos LB pirmininką Rimantą Vaitkų, 4751 E. Charles Dr., Paradise Valley, AZ 85253 arba www.lithaz.org.

LEDAS REFRIGERATION

AIR CONDITIONING & APPLIANCES

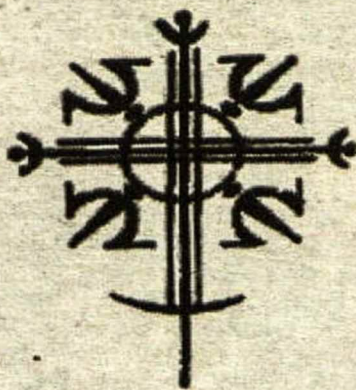
Skambinti

R. Jareckul

Tel. 416-370-3539

arba 416-825-3328

(Nemokamai atvažiuoju į kainoti)

"Dievas teikia mums meilę,
kad mylėtume tą, kurį
Jis mums duoda"

Loughheed Funeral Home

Žmonės, kurie atjaučia kitus

Sudbury

Ontario

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

A.a. Karolis Milkovaitis, žurnalistas, rašytojas, visuomenės veikėjas, mirė gegužės 5 d. Kalifornijoje. Velionis gimė 1915 m. kovo 28 d. Pilviškiuose, Vilkaviškio apskr. Kaune darbavosi priešgaisrinėje apsaugoje, buvo kapitonas. 1944 m. pasitraukė į Vokietiją, o 1950 m. atvyko į Čikagą ir čia baigė Belmonto technikos mokyklą, po to ketverius metus studijavo pramonės inžineriją. Čikagoje buvo Tautininkų sąjungos skyriaus pirmininkas, Lietuvių žurnalistų sąjungos centro valdybos vicepirmininkas ir beveik 20 metų redagavo žurnalą *Pensininkas*. Prieš 20 metų su žmona Elena atvyko į Kaliforniją ir apsigyveno Yorba Linda, Los Angeles priemiestyje arčiau dukters šeimos. Čia jis kaip pensininkas taip pat įsijungė į lietuvišką veiklą. Buvo aktyvus Tautinės sąjungos Los Angeles skyriaus narys, šaulių bei ramovėnų skyrių narys ir aktualių straipsnių lietuviškoje spaudoje autorius. Išleido eilėraščių rinkinį *Ledinės kregždės, Saulėtekio upės, rinktinę Aki mirkų amžinybės*, romaną *Slibinų miške*. Velionis palaidotas šalia prieš keletą mėnesių mirusios žmonos Elenos. Jo liūdi dukterė Rita Gorky su šeima; jo pasigęs ir plačioji lietuvių bendruomenė. (*Dirva*, 2005 m., 20 nr.)

Lietuvių, latvių ir estų kilmės amerikiečiai statys paminklą Vašingtone atminti komunizmo aukoms. Tuo rūpinasi Jungtinis Baltijos-Amerikos tautinis komitetas JBANC, vienijantis JAV-se gyvenančius baltiečių kilmės žmones. JBANC stipriai pasisakė už Baltijos valstybių priėmimą į ŠAS (NATO). Komitetui buvo svarbiausia gauti JAV valdžios pritarimą. Pasiekus šį tikslą, JBANC pradėjo darytis, kurioje srityje galėtų tęsti savo veiklą. Tuo reikalu buvo priimtas planas dėl ateities darbų. Vienas iš jų yra itin svarbus – ginti Estiją ir Latviją nuo Rusijos išpuolių, susijusių su rusų mažuma šiuose kraštuose. Taip pat ketinama smarkiai kovoti su Rusijos noru kontroliuoti Baltijos valstybių energetiką. Taipgi kilo mintis Vašingtone pastatyti paminklą komunizmo aukoms atminti. Iš rėmėjų sunkiai pavyko paminklui surinkti aukų. Sunkiau sekėsi sutvarkyti reikalingo žemės sklypo reikalus. Pagaliau pavyko sklypą įsigyti tarp kongreso rūmų ir centrinės geležinkelio stoties. Tikimasi šių metų pabaigoje pradėti paminklo statymo darbus. (*Amerikos lietuvis*, 2005 m., 21 nr.)

Australija

Kolumbijoje gimęs ir Lietuvos pilietybę turintis Rikardas Sirutis buvo paklydęs Australijai priklausančioje Moreton saloje Ramiajame vandenyne. Jis buvo rastas tik po 11 dienų visiškai išsekęs. Paieškojime dalyvavo 200 policijos pareigūnų, savanorių bei kariškių. Į ieškojimą buvo įsijungęs ir paklydusio brolio

S. Sirutis, atskridęs iš Kanados. Išgyventi jam padėjo lietus. Jis atsigulė po medžiu, kad nuo eukalipto lapo vanduo varvėtų į burną. R. Sirutis jau 18 metų vadovauja didžiulės tarptautinės farmacijos bendrovės "Pfizer" Pietų Amerikos padaliniiui. Jis prieš ketverius metus persikėlė gyventi į Sao Paulo miestą Brazilijoje. Į Australiją buvo atvykęs dalyvauti kasmetinėje minėtos bendrovės vadovų konferencijoje. Rikardo tėvas Stasys Sirutis buvo nepriklausomos Lietuvos diplomatas. (*Mūsų pastogė*, 2005 m., 21 nr.)

Vokietija

Lietuviai Frankfurte reiškiasi muzikos srityje. Guoda Gedvilaitė baigė Frankfurto aukštąją muzikos mokyklą ir nuo 2000 metų darbuojasi šioje mokykloje – dėsto skambinimą pianinu ir turi šioje srityje savo klasę. Apie ją dienraštis *Frankfurter Allgemeine* yra rašęs: "Guoda Gedvilaitė sugeba individualiai pateikti kūrinius ir tuo yra išskirtina jauna pianistė". G. Gedvilaitė pradėjo bendradarbiauti su smuikininku V. Čepinskiu. Kartu jie yra koncertavę Niujorko. Pastarasis yra baigęs Juliard muzikos mokyklą Niujorko, taip pat Vilniaus muzikos akademiją ir yra koncertavęs Amerikoje, Europoje, Turkijoje bei Italijoje. Pianistė G. Gedvilaitė ir smuikininkas V. Čepinskas Frankfurte atliko vadinamą "docentų" koncertą su dideliu pasisekimu, sukeldami vokiečių susidomėjimą. Po koncerto jie susitiko su kitais muzikos žmonėmis: kompozitore D. Čemekte, solistu tenoru E. Montvidu, džiazo meistru A. Rekašiumi, pianiste R. Rudvalyte, fleitistu S. Riubikiu, jo žmona režisierė Jūratė ir kiti čia besimokantieji jaunieji muzikai. Numatyta ir kitų renginių. (Vokietijos LB informacija)

Britanija

Atvykę lietuviai dirbti į Angliją neretai atsiduria gatvėje arba yra diskriminuojami, ar patikėję nelegaliais tarpininkais skaudžiai nukentė. Tokias išvadas padarė Lietuvos socialinių reikalų ir darbo ministerė V. Blinkevičiūtė. Pasak jos, dalis lietuvių nuvyksta į Angliją, pasitikėję nelegaliais tarpininkais ar iš viso nesuvokdami, kur dirbs ir gyvens, nemokėdami anglų kalbos. Tokie žmonės atsiduria gatvėje ir dirba juodžiausius darbus. Jie, žinoma, kreipiasi į Lietuvos ambasadą Londone, prašydami sumokėti pinigų grįžimui į Lietuvą. Tačiau ambasada tokioms paslaugoms neturi finansinių galimybių. V. Blinkevičiūtė įspėja, kad galima pasitikėti tik legaliais tarpininkais, o ir darbo rinka Britanijoje, ypač Londone, yra pastrėjusi. Ministerė stengiasi grąžinti merginas, sukčių išvežtas prostitucijai. Ministeriui padeda Londono lietuviai verslininkai, ne kartą sumokėję už merginų kelionių išlaidas į Lietuvą. (ELTA) J.A.

Pirmasis lietuvių bankelis Kanadoje, isikūres nuosavuose namuose -

TALKA

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 905 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais - nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais - nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais - nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais - nuo 9 v. ryto iki 12 v. dienos. Liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta.

AKTYVAI PER 51 MILIJONĄ DOLERIŲ

MOKAME UŽ:

kasd. pal. čekių sąsk. iki .0.75%
santaukas 1.00%
kasd. pal. taupymo s1sk. .0.75%

INDĖLIAI:

90 dienų indėlius 1.50%
180 dienų indėlius 1.55%
1 m. term. indėlius 2.50%
2 m. term. indėlius 2.75%
3 m. term. indėlius 3.00%
4 m. term. indėlius 3.40%
5 m. term. indėlius 3.85%
RRSP ir RRIF (Variable) 1.00%
1 m. ind. 2.50%
2 m. ind. 2.75%
3 m. ind. 3.00%
4 m. ind. 3.40%
5 m. ind. 3.85%

PASKOLAS

Asmeninės nuo 4.70%
nekiln. turto 1 m. 4.70%

• Nemokami čekių sąskaitų apmokėjimai

• Narių santaupos apdraustos TALKOS atsargos kapitalu 3 mln. dol. ir Kanados valdžios iki \$100,000.00 sumos draudimu

Sekite kasdieninę informaciją apie procentus TALKOJE
MASTER CARD KREDITO KORTELE - INTERAC KORTELE
TINKLAPIS: www.talka.net

GEDIMINAS KURPIS

Lietuvių išeivijos institutas 2004 metais išleido žurnalisto, politiko ir visuomenės veikėjo Vinco Rastenio knygą *Tarp kairės ir dešinės, tarp Lietuvos ir Amerikos*. Iš šios knygos 665 puslapių 50 yra Daivos Dapkutės, Leono Sabaliūno ir Zenono Rekašiaus straipsniai ir atsiminimai apie Vinčą Rasteni, o 613 puslapių yra jo paties parašyti ilgesni ar trumpesni straipsniai, apybraižos įvairiomis temomis. Daugiausia rašyta *Akiračiams*, kur jam ilgą laiką (1968-1981) buvo pavesta atskira skiltis *Atodairios*, kiti pasirodė *Dirvoje*, *Lietuvoje*, *Metmenyse*, *Žvilgsniuose*, *Mūsų kelyje*, *Santarvėje* ir *Tėviškės žiburiuose*. Knygoje taip pat yra duotas santrumpų sąrašas, asmenvardžių rodyklė bei 16 puslapių (nenumuotų) nuotraukų.

Vincas Rastenio asmenybė

Malonu rašyti apie žmogų, kurį teko Niujorke berods 1969 metais pažinti ir kurį laiką su juo bendrauti. Tai buvo pačiame ryšių su sovietų okupuota Lietuva klausimo diskusijų įkarštyje. Vincas Rastenis tuo metu buvo vienintelis žilagalvis mūsų tvoros pusėje, tai yra – jis drauge su jaunesniąja, gal teisingiau – viduriniąja, karta galvojo, kad yra tikslu bendrauti su Lietuva, jos menininkais, mokslininkais, na, ir su krepšininkais.

Nors mus skyrė beveik ketvirtis šimtmečio amžiumi, po keliolikos minučių jautėmės, kaip seni pažįstami, radome daug bendrų interesų – opera buvo vienas iš jų. Nuoširdus, draugiškas, inteligentiškas ir įdomus – tuos epitetus pirmiausiai surašyčiau, bet po kurio laiko išlieka atmintyje jo didžiulis žinių bagažas ir sugebėjimas sverti įvykius dabarties šviesoje, o ne laikytis pasenusių ir jau sukaulėjusių praeities nuostatų.

Jei jis būtų dar gyvas, šiais metais jau būtų šimtametis senelis. Pasak D. Dapkutės paruoštos V. Rastenio (1905-1982) biografijos, jis gimė Zarasų krašte, mokėsi Utenos, Vilniaus ir Panevėžio gimnazijose, studijavo Lietuvos, Vytauto Didžiojo ir Vienos universitetuose matematiką, vėliau konstitucinę ir tarptautinę teisę. Anksti susidomėjo politika, 1931 m. tapo tautininkų partijos generaliniu sekretoriumi. Žurnalistika domėtis pradėjo dar gimnazijoje, vėliau tapo dienraščio *Lietuvos aidas* redaktoriumi. Sovietmečiu buvo suimtas ir įkalintas Maskvos Butyrkų bei Kauno kalėjimuose. Vokiečių okupacijos metais Prekybos institute Šiauliuose dėstė tarptautinę teisę, dirbo teisėju, advokatu. Išeivijoje buvo aktyvus lietuviškoje politikoje, veiklus įvairiose organizacijose, bendradarbiavo lietuviškoje spaudoje.

Leonas Sabaliūnas, Niujorke artimiaus pažinęs Vinčą ir Emiliją Rastenius, nes kurį laiką pas juos gyveno, labai šiltai ir atvirai juos aprašo savo atsiminimuose. Zenonas Rekašius trumpai aprašo bendrą jo ir V. Rastenio veiklą „Šviesos-Santaros“ organizacijoje, suvažiavimus Juozo Bačiūno Tabor Farmoje. Jis teigia, kad V. Rastenis „nukalė“ *Akiračiams* terminą „mėnraštis“, o taip pat ir *Akiračių* pavadinimas buvo jo pasiūlytas.

Praėjo, pamatė, apgalvojo, aprašė

Spauda remiasi žurnalistais, kurie akyliai stebi žmones ir įvykius, sugeba atrinkti kas svarbu ir tiksliai, įdomiai visa tai aprašyti. Į šią knygą tilpo tik maždaug dalis V. Rastenio išeivijos laikų publicistikos – tik apie 200 straipsnių. Knygoje jie sugrupuoti į dešimtį skyrių – devyni pagal tematiką, o dešimtmė iš *Atodairių* skilties *Akiračiuose*. Pirmame skyriuje tilpo

Žurnalistika, istorija, beletristika

Vincas Rastenio straipsnių rinkiniui pasirodžius

VINCAS RASTENIS

atsiminimai apie jo paties parašytą paskutinįjį *Lietuvos aidą* vedamąjį 1940 metų vasarą, jo pergyvenimai sovietų kalėjime, kur jis kurį laiką buvo toje pačioje kameroje ir su žinomais žydų veikėjais, pokario vaizdeliai. Visa šita dabar jau dalis istorijos. Kituose skyriuose aprašyti žymesni lietuviai, kuriuos jis daugiau ar mažiau pažinojo. Aprašyti jie ne vien juodai-baltai, bet ir su pilkomis dėmelėmis, atvirai ir nei vienas iš jų nepasiūstas į dangų ar į pragarą. Aptartos išeivijos aktualijos, lietuviškos spaudos problemos, santykiai su lenkais, žydais, ryšiai su Lietuva, išeivijos vadovaujančių veiksmų veikla ir iliuzijos. Straipsniuose taikliai paliesta daug temų, kai kurios iš jų gana detalai išlukštenotos. Autorius nebijojo pasakyti savo nuomonę, net jei ji ir skyrėsi nuo daugumos ar nuslydavo už tuomet nustatytą „tautinės drausmės“ ribą. Nebijojo jis ir rizikingai pasielgti, jei tai tilpdavo į jo įsitikinimų rėmus. Pavyzdys: 1966 m. „Šviesos-Santaros“ Niujorko skyriaus susirinkime, būdamas diskusijų apie santykius su Lietuva moderatoriumi, jis suteikė žodį svečiui iš Lietuvos, profesorius Levui Vladimirovui, kuris tuo metu buvo Jungtinių Tautų bibliotekos direktorius. V. Rasteniui tai buvo natūrali mandagumo ir pagarbos išraiška, bet šis įvykis sukėlė didžiulę audrą išeivijos spaudoje, VLIKe ir kitose organizacijose.

Pabaigai – žvilgsnis iš arčiau

Vertinant šį straipsnių rinkinį verta pažvelgti iš arčiau į detales. Autoriaus parinkti straipsnių pavadinimai kartais labai vaizdingi, šmaikštūs (*Varžybos dėl kevalo*, *Atšipusiai kardaš žvanginimas*, *Šnipomanijos* *liekana*, *Viršūnės: qžuolų ar karklų*) šalia labai rimtų (*Argi tauta nurašytina į nuostolius?*, *Ištikimybės atsižadėjimas* – kur aprašoma veikėjų priesaika JAV-joms pilietybės priėmimo proga).

Straipsnių mintys dėstomos logiškai, išsireiškiamai vaizdingi, netrūksta spalvingų metaforų. Aprašydamas veiksmų persiorganizavimą, sako „veiksniai persisodina į kitus puodus“, arba jų veiklos slapukavimą vadiną „veikla už smilkalų uždangos“. Buvusių teisininkų veiklą apibūdina kaip „teisės praktikavimą prisiminimuose“. Kalbėdamas apie išeivijos veikėją V. Alseikos grįžimą sovietinėn Lietuvon, V. Rastenis sako: „išvažiavo Vilniop“. Atseit, pasakyta – ne visai velniop, bet ir velniop... To meto siūlymą kalbant apie Lietuvą visuomet ją vadinti „okupuota Lietuva“ arba „ok. Lietuva“, V. Rastenis pataiso, kad jei norima skelbti Lietuvai padarytą skriaudą, tai jos nereikia mažinti: Lietuva ne *okupuota*, bet *aneksuota* (ištrinta iš žemėlapių, įjungta sovietijon visiems laikams). Paaiškindamas išeivijoje paplitusį mitą apie „dvigubą pilietybę“, paaiškina, jog tai buvo pripažįstama *tik* iš Lietuvos pusės, kad ateityje būtų lengviau susigrąžinti emigrantus iš Amerikos kontinentų.

Knygoje įterpta ir anekdotų iš žurnalistų gyvenimo prieškarinėje Lietuvoje. Generolo iššauktas į dvikovą už orumo pažeidimą jo redaguojamame laikraštyje, vienas redaktorius pasirinko savotišką ginklą. Sako, kaip ūkininko vaikas nemoku kardaš kapotis net šaudytis, todėl siūlau kovoti... spragilais (javams kulti įrankis). Kitur, jau kitas redaktorius, prašydamas valstybinės paramos, taip apibūdina savo leidinio finansinį stovį: „Finansai, pone pirmininke, stovi tvirtai: aktyvai didesni už pasyvus. Bėda tik, kad aktyvai pasyvūs, o pasyvai aktyvūs“. Atseit, skolininkai spaudžia, prenumeratoriai delsia. Dar kitur, bohemiškai mėgęs gyventi žurnalistas grįžęs iš užsienio komandiruotės, atsiskaitydamas už 1500 litų išlaidas, rimtai galėjo pateisinti tik 600 litų, bet sugebėjo revizorius ieškančius kitų 900 litų nutildyti su „Žmogus ne kiaulė... išgerti juk irgi reikia“.

V. Rastenis savo straipsniuose lietė to meto gyvenimą. Manau, kad jis rašė pirmiausia ne ateities kritikams ar istorikams, bet aptarti esamą problemą, pagilinti jos supratimą, pagreitinti jos sprendimą. Bet kai jau praėjo daug metų ir didelė dalis tų problemų išsirišo, man buvo įdomu pamatyti, ar jis buvo teisus savo išvedžiojimuose. Kitaip tariant, pabūti – amerikonišku terminu išsireiškus – „Monday quarterback“, paanalizuoti jau baigtą žaidimą. Nustebau radęs gana daug tiesos, taiklių pranašysčių. Straipsniai galėtų būti skaitomi ir kaip grožinė literatūra. V. Rastenio kalba labai gyva, lanksti, pilna palyginimų, žodynas įvairus ir turtingas. Kai kuriuos jo straipsnius galima skaityti tiesiog su literatūriniu pasigardžiu.

Beskaitydamas šią knygą gali įsitikinti V. Rastenio žurnalistiniais gabumais. Kažkodėl jis retai linkniuojamas tarp žymių lietuvių žurnalistų. Gal todėl, kad per drąsiai pasisakė, gal kad daugeliui įtakingųjų „užmynė ant kojos nuospaudų“, ne taip galvojo ir rašė, kaip jo kartos žymieji veikėjai. Nepajėgiu į tą klausimą dabar atsakyti, bet tikiuosi, kad lietuvių žurnalistikos istorijoje Vincas Rastenis atsiras pridėramoje vietoje, tinkamai įvertintas ir pagerbtas.

Vincas Rastenis, TARP KAIRĖS IR DEŠINĖS, TARP LIETUVOS IR AMERIKOS, Straipsnių rinkinys, 688 psl., sudarė Daiva Dapkutė, išleido „Versus Aureus“ leidykla, Vilnius, 2004 m.

Tai ne pasaka

...O svajonė vis bėgo, skubėjo,
Aš vijaus per likimo laukus,
Nepabūgau net nerimo vėjų
Ir neklausiau, ką jie man atpūs.

Pavijau aš svajonę ne kartą,
Ji užliejo man širdį džiaugsmu,
Jaučiau – laimė artėja prie vartų,
Tik atverk juos ir imk dovanų.

Gal atvėriau vartus pavėlavus,
O gal laimė vėlavo pati?
Supratai, kad svajonė apgavo,
Nors tikėjau – jau laimė arti.

Tai ne pasaka, vizija, mitas –
Tai mažytė lemties atkarpa.
Juk gyvenimo ratą vis rita
Mums nematoma Laiko ranka.

J. Marcinkevičienė

XXXV KL dienose gegužės 20-22 d.d. surengtoje Tautodailės instituto parodoje GINTARO REPEČKOS medžio skulptūros. Kairėje - „Sapnas“, dešinėje - „Laumė“

Nuotr. D. Blynaitės

Rengiamės Dainų šventei

Pagaminti šventės marškinėliai moksleiviams

N. BENOTIENĖ

Baigiantis šio sezono veiklos darbams ir artėjant vasaros atostogoms, dainų šventės *Atsiliepk daina* organizacinis komitetas ir toliau įtemptai dirba. Rugsėjo mėnesį yra numatyta chorvedžių darbo stovykla-seminaras. „Šventės pasisiekimas yra mūsų rankose ir dalyvavimas seminare yra būtinas“ - sako šventės vyriausiojo meninio vadovė - R. Kliorienė. „Suvažiuosim, susipažinsim, išmoksime repertuarą, pasisemsim naujų minčių, pasidalinsim pasiekimais bei rūpesčiais ir grįšim į namus energingai ruošti šventei“ - kvietimo laiške rašo seminario programos organizatorė - D. Viskontienė.

Praėjo per ilgas laiko tarpas nuo paskutinės šventės, kad užtektų tik suvažiuoti į šventės repeticiją ir sekančią dieną koncertuoti. Per daug pasikeitė išeivijos chorinė veikla ir pajėgumas, todėl ir būtina visiems suvažiuoti ir pasidalinti tuo, ką patys žinome, paklausti, ką kiti iki šiol yra nuveikę, kad tvirtu žingsniu pradėtume šventės repertuaro ruošos darbus.

Šventės organizacinis komitetas, vadovaujamas A. Polikaitis, labai šauniai kuria planus ir juos įgyvendina. Vienas tokių sumanymų, tai įdomi reklamos forma, kurios pilnam panaudojimui reikia ir tėvėlių, ir vaikų pastangų. Komitetas užsakė ir pagamino 1500 dainų šventės marškinėlių, kuriuos padovanojo kiekvienam JAV ir Kanados liuanistinės mokyklos mokiniui nuo 2 skyriaus. „Kol kas esame išsiuntinėję / išdalinę beveik 1100 T-shirts“ - džiaugsmingai sako A. Polikaitis, kviesdamas kiekvieną mokinuką, gavusį tokią dovaną, dėvėti šiuos marškinėlius, dainuoti vasaros stovyklose, o atėjus rudeniiui, jungtis į dainų šventės repertuarą ruošiančius chorelius. Jaunimas, dėvėdamas šventę reklamuojančius marškinėlius, prisidės prie šio renginio sėkmės.

Į šventę, atstovauti Kanados liuanistinės mokyklos mokinių choras, Montrealio vaikų choras, Anapilio sodybos vaikų choras

Toronto Maironio mokykloje susitiko KLB Kultūros komisijos pirm. A. Vaičiūnas, mokyklos vedėja A. Simonėlienė ir N. Benotienė, atsakinga už VIII Dainų šventės reklamą spaudoje

Mokytoja V. Zubrickienė dalina VIII Dainų šventės marškinėlius Toronto Maironio mokyklos mokiniams
Nuotr. N. Benotienės

„Gintarėliai“, Toronto Priskėlimo parapijos jaunimo choras ir Anapilio parapijos vaikų choras „Angeliukai“. Organizacinis komitetas ir meno vadovė R. Kliorienė visiems dainorėliams linki smagių vasaros atostogų ir primena nepamiršti pasipuošti šventiniais marškinėliais, kurių iki šiol niekas neturi, tik mūsų jaunimas, kuris ir yra lietuviškos dainos ateitis ir viltis.

Drobėse išausti paveikslai

Vytautas Kutkevičius

Kai Saldukaitienė pamokė savo dukrą Aldoną austi, turbūt ne nepamane, kad ši taps darbšti ir originali audėja, kad jos audiniai žavės tūkstančiai žmonių Lietuvoje ir užsienyje. Nors laikai ir modernėjo, tačiau Aldoną vis labiau patraukė šis iš senų laikų besitęsiantis kaimo moterų amatas. Tauragės apskrityje Žygaičių valsčiaus Stirbaitynės kaime, kur ji gimė ir augo, buvo ir kitų puikių audėjų - buvo iš ko įsigyti patirties. Kai Aldona ištekojo už Rimkaus, pasirodė, jog ir uošvė neprasta audėja, mėgstanti dienas leisti staklėse. Nuo 1971 m. Aldona Rimkienė pradėjo savarankiškai ir aktyviai austi, o po dvejų metų ėmė dirbti Klaipėdos dailės kombinato audėja. Šiuo metu ji yra pensininkė ir gyvena Tauragėje.

1974 m. A. Rimkienė tapo Lietuvos liaudies meno draugijos Žemaitijos skyriaus narė, pripažinta kaip liaudies meistrė. Tautodailininkė savo audiniais - lovatiesėmis, servetėlėmis, staltiesėmis, tautiniais drabužiais, užuolaidomis - dalyvavo daugelyje grupinių parodų, kurios buvo surengtos įvairiose Lietuvos bei pasaulio

miestuose. A. Rimkienė jau du dešimtmečiai ai audžia paveikslus ir siužetines kompozicijas biblinėmis temomis.

Dabar Jurbarko krašto istorijos muziejuje atidaryta tautodailininkės Aldonos Rimkienės išaustų šventųjų paveikslų paroda. Mūsų dailės mylėtojai gali susipažinti su gana originalia forma sukurtais paveikslais. Ypač žvilgsnį patraukia audiniai „2000 m. Kristaus jubiliejui“, „Lietuva - Marijos žemė“, „Šv. Kazimierai, globok Lietuvą“.

Biblinėmis temomis A. Rimkienė yra išaudusi apie 30 paveikslų. 2000 m. Tauragėje buvo surengta jos paroda, skirta krikščionybės jubiliejui. Be to, tautodailininkė išaudė bažnytinės vėliavas Batakių, Kaltinėnų, Klaipėdos, Šiaulių, Pagėgių, Pašaltuonio, Varlaukio šventovėms. O Dauglaukio bei Tilžės šventovėms ji paruošė vėliavas ir tautinius drabužius. Darbščios ir įgudusios A. Rimkienės rankos išaudė užtiesalų altoriams ir laidojimo kilimų.

Tautodailininkės A. Rimkienės audiniai saviti ir techniškos, ir siužeto požiūriu. Biblinės temos juk jaudino visų laikų menininkų vaizduotę. Šioje te-

matikoje ir A. Rimkienė tarė savitą žodį. Anot kritikų, tautodailininkės Aldonos Rimkienės išausti paveikslai - įdomus reiškinys ir lietuvių, ir pasaulio dailėje.

Anastazijos Tamošaitienės išausti tautiniai drabužiai, išstatyti Tamošaičių muziejuje Vilniuje
Nuotr. I. Ross

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Pažaislio muzikos festivalis prasidėjo gegužės 29 ir tęsis iki rugsėjo 28. Šiame festivalis švenčia savo dešimtmetį su 43-mis koncertais, kuriuose gros ir dainuos daugiau kaip tūkstantis atlikėjų, dalyvaus net šeši simfoniniai orkestrai. Kaip ir kasmet, festivalio atidarymas ir uždarymas įvyks barokiniame Pažaislio vienuolyne. Kiti koncertai vyks Kauno filharmonijoje, Zapyškio Šv. Jono Krikštytojo, pranciškonų vienuolyno Šv. Jurgio, Kristaus Prisikėlimo, Skarulių Šv. Onos šventovėse, Zylpių (Šakių raj.) ir Žemaitkiemio (prie Baptų) dvaruose, Pociūnų (Prienuų raj.) oro uoste, Kauno Karmelitų, Šv. Trejybės bei liuteronų šventovėse, sinagogoje, Kauno rotušėje, M. K. Čiurlionio muziejuje, Kauno karininkų ramovėje, Klaipėdos universiteto Menų fakulteto salėje, Raudondvario pilyje, Kauno IX-me forte, Vytauto Didžiojo universiteto salėje, Kauno pilies prieigose ir Plungės kunigaikščių Oginskių dvaro rūmuose.

Festivalio koordinatorius Justinas Krepšta laukia atlikėjų iš Armėnijos (gitaristas Hakob Jagatspanian), Austrijos (Tonkuentler simfoninis orkestras), Didžiosios Britanijos, Italijos, Izraelio, JAV, Japonijos (Tokyo styginių kvartetas), Indijos (indų tradicinės muzikos atlikėjai), Hong Kongo (Hong Kong simfonietai), Norvegijos, Olandijos, Prancūzijos, Rusijos, Suomijos, Vokietijos. Švedijos ir Norvegijos atlikėjai pristatys muzikinį veikalą *Sachmatai*, kuriam muziką parašė legendinės grupės ABBA nariai Benny Anderson ir Bjorn Ulvaeus. Planuojama kompozitoriaus Vidmanto Bartulio simfonijos *Sodas* premjera, smuikininko Vilhelmo Čepinskio ir pianisto Petro Geniušo koncertas su styginių ansambliu „Camerata Klaipėda“, Vytauto Grigolio režisuota istorinė kronika *Palikit vardą Lietuvai!*

Festivalio atidaryme gegužės 29 Pažaislio vienuolyne buvo atlikta Piotr Čaikovskio opera *Pikų dama* koncerto forma su Rusijos ir Ukrainos solistais Tatjana Anisimova, Angelina Švačka, Roman Muravskiu, Jurij Nečajevu, Lietuvos valstybiniu simfoniniu orkestru ir Kauno valstybiniu choru. Festivalio uždarymo koncerte solistas Edgaras Montvidas (tenoras) su Kauno valstybiniu choru ir Kauno miesto simfoniniu orkestru atliks įvairių operų ir operėlių pyne. Bilietai į koncertus kainuos 6-70 litų, tačiau daug renginių bus ir nemokamai. Festivalį svariiai remia Kauno miesto savivaldybė ir Kultūros ministerija. Pernai festivalyje apsilankė per 40,000 žmonių. Tiek pat tikimasi sulaukti ir šiemet.

Klaipėdos Pilies teatro kūrybinės veiklos dvidešimtmčio jubiliejaus proga gegužės 4 dieną surengtose iškilmėse teatralams buvo įteikti apdovanojimai - smaragdais inkrustuotos padėkos kaukės.

Pirmieji keturi apdovanojimai atiteko aktorėms Nelei Savičenko ir Reginai Šaltenytei, scenovaidžių autoriui Anatolijui Klemencovui ir kostiumų dailininkei Ainei Zinčiukaitei. Juos įteikė teatro vadovas Alvydas Vizgirda ir Klaipėdos burmistras Rimantas Taraškevičius, kuris tikino, kad šis renginys taps tradiciniu. Ateityje planuojama padėkos kaukes teikti kovo 27-ąją, Tarptautinę teatro dieną.

Choreografinių projektų teatras „Vilniaus baletas“ gegužės 31 pristatė naują vienos dalies šokio spektaklį *Sulamita* pagal Anatolijaus Šenderovo *Concerto in Do smuikui ir orkestrui* bei Andreas Vollenweider muziką. Choreografas Jurijus Smoriginas spektaklį sukūrė remdamasis karaliaus Saliomono *Giesmių giesme*, vienu iškiliausių žmonijos poetinių kūrinių. Spektaklio herojės Sulamitos vaidmenį atliko Živilė Baikšytė, Astis - Rūta Kudžmaitė, Saliomono - Aurelijus Darskevičius, Eljavo - Martynas Rimeikis, Kupidono - Mischa Levin. Spektaklyje dalyvavo baletų artistės Goda Bernotaitė, Ilva Juodpusytė, Ana Baranova, Jolanta Stungytė, šiuolaikinio šokio atlikėja Laura Lauraitytė-Radzevičiūtė ir Evelina Zorubaitė.

„*Giesmių giesmėje*“ minima mergina iš Sulamo (vietovė šiaurės Izraelyje, Ježrahelio slėnyje, dabartinis Solemas) vardu Sulamita mylėjo paprastą piemenį ir dėl jo atsisakė karštai ją pamilusio karaliaus Saliomono ir jo turty. Karalius Sulamitą sutiko lankydamas savo vynuogynus. Sulamitą jos broliai buvo pristatę prie niekingiausio darbo - vaikyti lapės iš vynuogynų. Karalius tą nuostabią gražią moterį pasiėmė į savo haremą, bet ji negalėjo pamiršti savo mylimojo piemens, pabėgo iš haremo ir grįžo pas savo mylimąjį. Sulamita liko ištikima savo vienintelei tikrai gyvenimo meilei ir tuo tapo ištikimos meilės simboliu.

„*Vilniaus baletas*“ įsteigtas 1999 metais. Jam vadovauja choreografas Jurijus Smoriginas, kūrybinę veiklą pradėjęs 1980 metais Operos ir baletų teatre bei televizijoje. Jis savo kūriniams atskleidė to meto baletu solistų talentus, praturtino dabartinių baletu žvaigždžių - Eglės Špokaitės, Rūtos Jezerskytės, Mindaugo Baužio ir kitų - kūrybines biografijas. Už choreografinius kūrinius Lietuvoje, Vilniaus, Kauno, Klaipėdos teatrų scenose, ir užsienyje - Čekijoje, Suomijoje, Estijoje - J. Smoriginas yra pelnęs įvairių apdovanojimų.

Naujas leidinys anglų kalba *Lithuanian Culture Express* populiariai pasauliui pristatys įvairių kartų ir meno sričių kūrėjus, svarbiausius Lietuvos kultūros reiškinius. Leidėjai, Lietuvos institutas, planuoja žurnalą leisti dukart per metus. Jis bus platinamas per Lietuvos atstovybes, meno institucijas. Žadama šį leidinį įvesti ir į internetą. G.K.

PRISIKĖLIMO
KREDITO KOOPERATYVAS

3 Resurrection Rd., Toronto, ON M9A 5G1
Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414
FAX: (416) 532-4816
Anapilyje tel.: (905) 566-0006 Fax: (905) 566-1554

KASOS VALANDOS: pirmad., antrad. ir trečiad. nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p. p.; ketvirtad. ir penktad. nuo 9 v.r. iki 8 v.v.; šeštad. nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p.; sekmad. nuo 8.30 v.r. iki 12.45 v.p.p.
ANAPILYJE: antrad. nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtad. nuo 1 v.p.p. iki 8 v.v. ir penktad. nuo 11 v.r. iki 6 v.v.; sekmad. nuo 9 v.r. iki 12.30 v.p.p.

AKTYVAI per 67 milijonus dolerių

MOKA UŽ:

90-179 d. term.ind.	1.25%
180-364 d. term.ind.	1.30%
1 metų term. indėlius	1.75%
2 metų term. indėlius	2.25%
3 metų term. indėlius	2.50%
4 metų term. indėlius	2.80%
5 metų term. indėlius	3.10%
1 metų "cashable" GIC	2.25%
1 metų GIC-met. palūk.	2.75%
2 metų GIC-met. palūk.	2.75%
3 metų GIC-met. palūk.	3.00%
4 metų GIC-met. palūk.	3.10%
5 metų GIC-met. palūk.	3.50%
RRSP, RRIF "Variable"	1.00%
RRSP ir RRIF-1 m.term.ind.	2.75%
RRSP ir RRIF-2 m.term.ind.	2.75%
RRSP ir RRIF-3 m.term.ind.	3.00%
RRSP ir RRIF-4 m.term.ind.	3.35%
RRSP ir RRIF-5 m.term.ind.	3.75%
Taupomąją sąskaitą iki	1.00%
Kasd. pal. čekių sąsk. iki	1.00%
Amerikos dol. kasd. pal.	
taupymo sąsk.	1.00%
Amerikos dol. GIC 1 metų term. ind.	2.25%

IMA UŽ:

Asmeninės paskolas nuo	5.25%
Sutarties paskolas nuo	5.25%
Nekiln. turto paskolas: Su nekeičiamu nuosimčiu	
1 metų	4.00%
2 metų	4.40%
3 metų	4.90%
4 metų	5.15%
5 metų	5.25%
Su keičiamu nuosimčiu	
1, 2, 3 metų	4.25%

Duodame CMHC apdraustas nekilnojamo turto paskolas

Duodame komercines nekilnojamo turto paskolas

KELIAUJANT | EUROPA NEUŽMIRŠKITE | SIGYTI

AMEX EURO ČEKIŲ

NAUDOKITĖS "INTERAC-PLUS" KORTELE

Mūsų tikslas - ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas
APLANKYKITE MŪSŲ TINKLALAPĮ: www.rpcul.com

DABARTINĖ VALDYBA:

PIRMININKAS	ALGIS SIMONAVIČIUS
VICEPIRMININKAS	VYTAUTAS BIRETA
IŽDININKĖ	JULIJA ADAMONIS-DANAITIS
SEKRETORIUS	MARIUS RUSINAS
VALDYBOS NARYS	TADAS SLIVINSKAS

REVIZIJOS KOMITETAS:

PIRMININKAS	JURGIS VALAITIS
SEKRETORIUS	EDIS MACIJASKAS
KOMITETO NARYS	DARIUS KUKTA

PRISIKĖLIMO KREDITO KOOPERATYVAS

SU ŠTURMU

SIUNTINIAI | LIETUVĄ
LĖKTUVU arba LAIVU

905•271•8781

PETRAS ŠTURMAS

Paėmimas iš namų pagal susitarimą iš Toronto, Hamiltono, Niagara Falls, Londono, Wasaga Beach apylinkių

DR. STASYS DUBICKAS

DANTŲ GYDYTOJAS

398 Guelph Line, Burlington

(tarp QEW ir Lakeshore Rd.)

Privati AUTO-AIKŠTĖ ("parking")

(905) 333-5553

TAIP PAT PRIIMA PACIENTUS TORONTE - 2373 BLOOR ST.W.

Kolegija, seminarija ar bendrabutis?

Tęsinys iš 24 nr.

ROMUALDAS KRIAUCIŪNAS

Iš tos citatos darosi aišku, kad ne vien Lietuva, bet ir kiti kraštai Romoje turi bendrabučius ("kolegijas/ seminarijas") seminaristams, kur gyvendami jie studijuoja universitetuose. Amerikos lietuvių 2004.X.2 laidoje išspausdintas pokalbis su prel. Edžiu Putrimu. Pokalbyje jis teigė, kad Lietuvių Šv. Kazimiero kolegijoje pabaigė filosofijos ir teologijos mokslus ir vėliau studijavo Angelicum universitete, kur įsigijo bažnytinės teisės magistro laipsnį. Mano pakartotinos pastangos iš jo gauti paaiškinimą ar patikslinimą buvo bergždžios. Atsakymo nesulaukta.

Migloti atsakymai iš kolegijos rektorių

Ivairių neaiškumų apsuptas, nutariau kreiptis tiesiai į rektorių prel. Algimantą Bartkų 1989.IV.27 d. laišku: "Rašau pasiinformuoti Šv. Kazimiero kolegijos-seminarijos reikalu... Paprastai kolegija ar kunigų seminarija reiškia aukštesniąją mokyklą, universiteto lygio, kur studijuojama ir siekiama kunigo šventimų ar kito laipsnio. Kiek aš suprantu, Šv. Kazimiero akademijoje niekas nestudijuoja ir ta akademija niekam jokių mokslo laipsnių neduoda... Savo laiku daug lietuvių gyveno pas taip vadinamas Putnamo sesėles jų vedamame pensionate. Jos ten gyveno bendrabutyje, buvo auklėjamos ir prižiūrimos, bet mokėsi gretimais esančioje kolegijoje... Ar (Jūsų) kolegija yra valdžios ar Bažnyčios patvirtinta institucija, kur gali gyventi studijuojantys jaunuoliai? Amerikoje kolegija tai taikoma tik aukštesniajai mokyklai, o ne bendrabučiui. Nors yra naudojami tie patys terminai, tačiau jų prasmė gal ne ta pati. Malonėkite man atsakyti. Aš, savo ruožtu, Jūsų atsakymais pasidalinsiu su lietuviškosios spaudos skaitytojais, kur esu gana aktyvus bendradarbis".

Atsakymo niekada nebuvo susilaukta. Po keleto mėnesių (1989.VII.29) panašų laišką parašiau buvusiam ir pirmajam kolegijos rektoriui prel. Ladui Tulabai. Savo laiške paminėjau ankstyvesnį laišką prel. A. Bartkui. Po kiek laiko iš prel. L. Tulabos gavau nedatuotą atsakymą: "Atsiprašau, kad vėluoju su atsakymu. Buva kelionėje: aplankiau pirmą kartą po 45 metų Lietuvą. Popiežiškos Romos kolegijos yra tas pats ką Oxford ir Cambridge Colleges. Tai auklėjimo įstaigos: seminarijos. Aišku, tai nėra vien bendrabutis, o tikra prasme seminarija. Romos popiežiškos kolegijos neturi nieko bendro, išskyrus vardą, su Amerikos vadinamais 'Colleges'. Romos kolegijų studentai lanko popiežiškus universitetus ir ten gauna išsimokslinimą. Į Romos kolegijas priimami studentai tik tie, kurie yra baigę gimnazijos ar 'Junior College' mokslo. Žodžiu, mūsų auklėtiniai lanko 'post graduate' kursą ir gauna akademinį laipsnį. Manau, dabar bus jums aiški Šv. Kazimiero kolegijos paskirtis". Taigi Šv. Kazimiero kolegija yra seminarija, bet studentai išsimokslinimą gauna popiežiškuose universitetuose. Ar jau galima būtų daryti išvadą, kad bendrabutis, kuriame gyvena seminaristai, yra vadinamas seminarija?

Kolegijos ugdymui per 50 metų talkino visa eilė asmenų, įskaitant ir dvasios vadą prel. Vytautą Balčiūną. Viena proga su juo teko išsikalbėti apie šiuos visus reikalus. Jis paryškino, kad kolegija buvo specialus seminaristų bendrabutis. Nors jie studijavo šalimais esančiuose universitetuose, kartu gyvendami kolegijos vadovų globoje gaudavo daug moralinio ir dvasinio auklėjimo.

Su kantrybe atsakymai pamažu paaiškėja. Aprašydamas (Draugas, 1995.XI.30) Šv. Kazimiero kolegijos 50 metų sukaktį, prel. L. Tulaba mini jo atleidimą iš rektoriaus pareigų. Jis ketino neatsitolti nuo kolegijos ir būti, pagal galimybes, jai naudingas savo patirtimi ir patarimais. "Deja, mano įpėdinis prel. A. Bartkus man aiškiai pareiškė, jog mano patarimų nebus reikalingas". Savo aprašyme ypač apgailestauja du įvykius. Pirmasis - tai prel. A. Jonušo pasitraukimas iš kolegijos ekonomo pareigų. Antras apgailestinas įvykis kolegijoje, taip bent man atrodo, yra apsisprendimas siųsti į Romą ir kolegiją ne seminaristus, bet kunigus. Taigi, kolegija tam tikra prasme tampa jau ne kolegija, o institutas ar bendrabutis".

Tą antrąjį pokytį patvirtina ir esamasis rektorius prel. A. Bartkus. Savo pranešime jis mini, kad kolegijoje dabar gyvena ir studijuoja 20 jaunų kunigų ir trys seselės studentės. Ten

taip pat gyvena dar penki asmenys, kurie rūpinasi kolegijos aptarnavimu. "Kolegijos statuso pakeitimas yra laikinas, buvo padarytas su Vatikano pritirumu, kol Lietuvos episkopatas nuspręs siųsti studijoms į Romą ne kunigus, o klierikus" (Draugas, 1996.V.15).

Užsklandai

Po visų šių "išsiaiškinimų" keleta savo lietuvių bičiulių paklausiau, ką jie žino apie Šv. Kazimiero kolegiją Romoje. Kai kurie labai mažai ką nors žinojo ir savo atsakymuose mandagiai spėjo. Tie, kurie galvojo žiną tikrą padėtį, teigė, kad tai garbinga lietuvių seminarija, kur gyvena, mokosi ir kunigystės šventimus gauna lietuviai klierikai. Kiti dar pridūrė, kad kai kurie naujai įšventinti kunigai Romoje dar lieka toliau studijuoti ten esančiuose universitetuose. Atrodytų, kad mažiau žinantiesiems viskas aišku. O man vistiek neaišku, ar aptarta Šv. Kazimiero kolegija yra mokslo institucija, kunigų seminarija ar klierikų bendrabutis. Turbūt ji nėra aukštojo mokslo institucija, nes niekam jokių mokslo laipsnių nėra suteikusi. Pagal dabartinį rektorių, ten (1996 metais) tegyveno tik jau įšventinti kunigai ir vienuolės, tai nėra klierikų seminarija. Buvęs rektorius prel. L. Tulaba 1996 metais manė, kad kolegija jau tampa bendrabučiu.

Visa kas iki šiol čia parašyta buvo pasiūsta prel. Algimantui Bartkui, Šv. Kazimiero kolegijos rektoriui Romoje, ir prel. Edžiui Putrimui, Lietuvos vyskupų konferencijos delegatui užsienio lietuviams katalikams. Juos prašiau pastabų ir papildymų, kuriuos galėčiau pridėti rašinio pabaigoje. Ši kartą susilaukiau atsakymų iš abiejų.

Prel. Edis Putrimas savo laišką pradeda pastebėdamas, kad, pagal Lietuvos vyskupų konferencijos nuostatus, Šv. Kazimiero paskirtis yra pasikeitusi, panašiai kaip ir daugelio kitų tautybių kolegijų Romoje. "Dabar yra tendencija klierikui baigti studijas vietinėse seminarijose, kur gali susipažinti su vietinės Bažnyčios padėtimi, hierarchai su savo ateities kunigais ir kunigai su savo hierarchais. Taigi seminarijos formavimas = mokslas + dvasingumas + įsijauti su savo pašaukimu + disciplina ir susipažinti su savo krašto pastoraciniais iššūkiais". Gabesnieji kunigai, baigę pagrindinius seminarijos mokslus ir padirbę parapijose, dažniausiai siunčiami į Romą toliau tęsti teologinių mokslų. Studijuodami Romoje jie susipažįsta su visuotine Bažnyčia, išmoka kitas kalbas ir gauna tvirtą katalikišką mokslą. Prelatas paaiškina, kad šitie kunigai, kurie gauna aukštesnį laipsnį, yra tie, kurie bus Katalikų Bažnyčios Lietuvoje vadovai. "Iš jų daug tikimės!"

Toliau prel. E. Putrimas rašo: "Šv. Kazimiero kolegija yra vieta kur Lietuvos kunigai apsigyvena ir studijuoja. Kaip žinome, didelė dalis 'post graduate' mokslo reikalauja atlikti už paskaitų namų darbus. Prel. Bartkus yra sudaręs tinkamas sąlygas kolegijoje studijuojantiems kunigams. Be abejo, ten kunigai gyvena bendruomeninį gyvenimą, vadovaujant kolegijos dvasios tėvui prel. Stasiui Žiliui, kuris, mano manymu, yra ypatingas dvasininkas".

Pavadinimas "kolegija" - "collegio" itališkai, turi visai kitą reikšmę negu čia Š. Amerikoje. Tai išreiškia tos institucijos ypatingumą. Ir mūsų kolegija yra ypatinga, nes ji tyliai paremia ir padeda ruošti mūsų ateities mokslininkus ir vadovus dvasiškai. Taip pat Šv. Kazimiero kolegija yra gyvas ryšys tarp Lietuvos hierarchų/Bažnyčios veikėjų ir vadovų su Vatikanu. Mes lietuviai turėtume dėkoti Dievui bei visiems, kurie aukoja kolegijai, ir už tuos pasišventusius kunigus, kurie padeda ją išlaikyti!"

Šv. Kazimiero kolegijos rektorius prel. Algimantas Bartkus savo laiško pirmajame paragrafe rašo, kad mano straipsnį perskaitęs su dmesiu, "nes visa kas liečia šią įstaigą, mus domina". O laiško antrasis paragrafas buvo šis: "Užvakar išsiunčiau Kolegijos 50 metų sukakties jubiliejinį leidinį. Jame rasite nemažai medžiagos, kuri gal padės rasti atsakymų į Jūsų klausimus ir tokiu būdu patikslinti, bent dalinai savo kūrinių. Jame yra per daug netikslumų ir nenuoseklumo. Su geriausiais norais nežinočiau nuo kur pradėti jį tikslinti ir/ar taisyti!"

Sutinkant su prel. Ladu Tulaba (Draugas, 1998.III.24) galima sakyti, kad atsiųstas leidinys yra gražus išore ir vertingas turiniu. Leidinys yra papuoštas daugybe gražių nuotraukų, bet mano keltos klausimo - kolegija, seminarija ar bendrabutis? - aiškiai neatsako.